
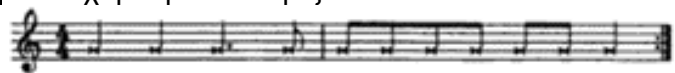

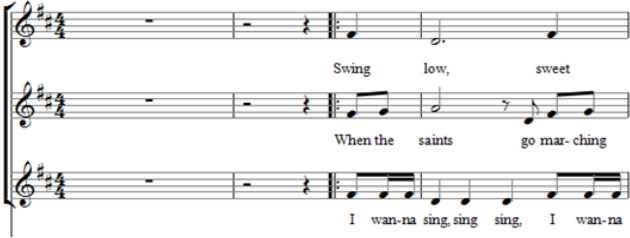
ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Βαθμίδα 4 (Β΄ Γυμνασίου – Α΄ Λυκείου)

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	Δειγματικές Δραστηριότητες
	Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:	Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/ Τρόπος σκέψης /Στάσεις/ Αξίες	
1. Να αποκτήσουν τεχνική επάρκεια για την ερμηνεία τραγουδιών	1.1	χρησιμοποιούν κατάλληλα το φωνητικό και αναπνευστικό σύστημα	<ul style="list-style-type: none"> Οι μαθητές τοποθετούν την παλάμη του ενός χεριού στο λαιμό και καταπίνουν. Εντοπίζουν τη θέση των φωνητικών χορδών. Χασμουριούνται και καταπίνουν εναλλάξ. Κατανοούν το άνοιγμα και το κλείσιμο των φωνητικών χορδών. Τοποθετούν την παλάμη του ενός χεριού στο διάφραγμα. Προφέρουν ένα έντονο πρρρρ..... Γνωρίζουν το διάφραγμα και κατανοούν την επικοινωνία του με τα υπόλοιπα όργανα της φωνής π.χ. τοποθετούν το άλλο χέρι στην κορυφή της κεφαλής και συνειδητοποιούν τη δόνηση των οστών του κρανίου.
	1.2	έχουν ορθή στάση του σώματος	<ul style="list-style-type: none"> ασκήσεις με τεντώματα: π.χ. α) κινούν κυκλικά τους ώμους τους εναλλάξ με αργούς και έντονους κύκλους προς τα εμπρός ή προς τα πίσω, ή και τους δύο μαζί ενώ το σώμα τους στέκεται ίσιο στηριγμένο με μισάνοικτα πόδια. β) Σηκώνουν προς τα επάνω εναλλάξ μια το ένα χέρι και μια το άλλο με τεντωμένα δάκτυλα. Μετά από μερικές επαναλήψεις κατεβάζουν αργά τα χέρια και τα τινάζουν ελαφρά στον αέρα. ασκήσεις χαλάρωσης λαιμού: π.χ. γέρνουν το κεφάλι αριστερά και νιώθουν τους μύες του αυχένα να τεντώνουν. Μετά από μια κυκλική κίνηση του κεφαλιού το αφήνουν να πέσει αργά με το βάρος του μπροστά ταλαντευόμενο σαν εκκρεμές μέχρι να ηρεμήσει.

	1.3	ενδυναμώνουν τις φωνητικές τους δυνατότητες μέσα από τη σωστή χρήση της τεχνικής της αναπνοής	<ul style="list-style-type: none"> • κατάλληλες αναπνοές, καθόλου σφίξιμο • προσπάθειες για συνειδητή διαφραγματική αναπνοή • επαρκής προθέρμανση φωνής 	<p>Γίνονται οι πιο κάτω ασκήσεις: Οι μαθητές</p> <ul style="list-style-type: none"> • δοκιμάζουν να χασμουρηθούν χωρίς θόρυβο • φαντάζονται ότι μυρίζονται ένα τριαντάφυλλο • φαντάζονται ότι δέχονται κρύο νερό στην πλάτη τους ή ότι έχουν μείνει κατάπληκτοι από κάποιο θέαμα • εισπνέουν από τη μύτη και διοχετεύουν τον αέρα χαμηλά. Εκπνέουν αργά και συνεχόμενα από το στόμα (χαμηλή εισπνοή, εισροή αέρα στις βάσεις των πνευμόνων). • ενεργοποιούν το διάφραγμα βιωματικά και με παιγνιώδη τρόπο α) εκπνέοντας όλο τον αέρα που έχουν οι πνεύμονες β) εισπνέοντας από τη μύτη γ) φυσώντας έντονα μιμούμενα το τραίνο με το σχήμα φ - φ - sch επιταχύνοντας ή επιβραδύνοντας την ταχύτητα (μπορεί να γίνει παραλλαγή του ρυθμικού μοτίβου με τα γράμματα "π - τ - κ")
	1.4	διευρύνουν σταδιακά την έκταση της φωνής τους	<ul style="list-style-type: none"> • είδη φωνών: ανδρικές και γυναικείες • έκταση φωνής του κάθε μαθητή • σωστός χειρισμός της φωνής την περίοδο της μεταφώνησης 	<ul style="list-style-type: none"> • ασκήσεις για ανάπτυξη του εύρους της φωνής του κάθε μαθητή. π.χ. οι μαθητές • τραγουδούν την συλλαβή "μι" με μια αναπνοή στους φθόγγους ντο-ρε-ντο-ρε-ντο. • ξεκινούν με ασκήσεις <i>mp</i> ή <i>mf</i> και αργότερα αυξάνουν την ένταση. Εξασκούν πρώτα την μεσαία περιοχή της φωνής και σταδιακά προχωρούν προς την υψηλή περιοχή και την χαμηλή. <p>Μι με μα με μα με μο μου κ.λπ.</p>
	1.5	χρησιμοποιούν κατάλληλη άρθρωση	<ul style="list-style-type: none"> • κατάλληλο σχήμα στόματος • ομοιογένεια φωνηέντων • ευκρίνεια στα σύμφωνα (το τελικό -ν- ακούγεται την τελευταία στιγμή και το τελικό -ς- ακούγεται αμέσως πριν την έναρξη του επόμενου χρόνου) • έμφαση στην εκφορά των λέξεων • χείλη σε σχήμα του χαμόγελου 	<p>Γίνονται οι πιο κάτω ασκήσεις ορθοφωνίας. π.χ. οι μαθητές</p> <ul style="list-style-type: none"> • εκπνέουν όλο τον αέρα. Ακολουθεί άπνοια για 2'' ή 3'' και εισπνέουν μια μικρή ποσότητα αέρα. Ακολουθεί 1'' ή 2'' άπνοια και στη συνέχεια τραγουδάνε απαλά με "μα" έναν δοσμένο ήχο. Ελέγχουν ώστε ο ήχος να τραγουδηθεί γλυκά, με συνεχόμενη ροή, χωρίς να ξεχωρίζει κάποια φωνή.

				<ul style="list-style-type: none"> • τραγουδούν ένα έντονο και διαρκές "μ" αφού ανοιγοκλείσουν πρώτα την σιαγόνα πάνω-κάτω • αποδίδουν τα ανοικτά φωνήεντα π.χ. α, ε, η, ο με μικρό άνοιγμα στόματος σε τραγούδια με γρήγορο tempo • αποδίδουν τα σύμφωνα που έχουν ύψος π.χ. λ, ν ακουμπώντας τη μύτη της γλώσσας πίσω από τους πάνω κοπτήρες κάνοντας μια μικρή κύρτωση. Τα κλειστά σύμφωνα π, τ, κ ή τα δίψηφα σύμφωνα γκ, γγ τα εκφέρουν μαλακά μπροστά και πλάι.
	1.6	ερμηνεύουν τραγούδια με το αυτί (*νοείται ότι ο μαθητής με τη δραστηριότητα αυτή θα μπορεί να αποδίδει βιωματικά όλες τις έννοιες, π.χ. ρυθμικές κ.λπ.)	<ul style="list-style-type: none"> • μίμηση • δοκιμή • διόρθωση λάθους και επανεκτέλεση 	<ul style="list-style-type: none"> • οι μαθητές να ερμηνεύουν τραγούδια με το αυτί – χωρίς παρτιτούρα ώστε να έχουν την ευκαιρία να εστιάζουν στη φωνή τους και όχι στη σημειογραφία σ' αυτό το στάδιο
	1.7	απομνημονεύουν τραγούδια	<ul style="list-style-type: none"> • χρήση στρατηγικών απομνημόνευσης (επανάληψη, διάθεση χρόνου για οικειοθελή εξάσκηση κ.λπ.) 	<ul style="list-style-type: none"> • ο εκπαιδευτικός διδάσκει το τραγούδι της ημέρας με διάφορες τεχνικές όπως π.χ. call & response, με ανάλυση του τραγουδιού ώστε να εντοπίζονται οι επαναλαμβανόμενες φράσεις κ.λπ. (βλ. Β4 ΔΕΕ 1.3 Ακρόαση) και παροτρύνει τους μαθητές να ακούσουν το συγκεκριμένο κομμάτι στο σπίτι (π.χ. youtube) και να κάνουν εξάσκηση μέχρι να το μάθουν
	1.8	αποδίδουν τα διάφορα μέρη του τραγουδιού με μουσικότητα και σύμφωνα με το ύψος του ρεπερτορίου που ερμηνεύουν	<ul style="list-style-type: none"> • το μουσικό στυλ του δημιουργού • ο συναισθηματικός χαρακτήρας και η διάθεση του τραγουδιού για κατάλληλη έκφραση 	<ul style="list-style-type: none"> • ο εκπαιδευτικός ενημερώνει τους μαθητές για το εν λόγω τραγούδι με βάση το νοηματικό περιεχόμενο ώστε να το αποδώσουν σωστά (βλ. Β4 ΔΕΕ 2.7 Τραγούδι)
	1.9	φροντίζουν για την υγεία της φωνής τους	<ul style="list-style-type: none"> • καλή χρήση των φωνητικών χορδών • τεχνικές προστασίας φωνητικών χορδών-τρόπος ίασης 	<p>δίνονται συμβουλές προς τους μαθητές:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να αποφεύγουν να τραγουδούν με γεμάτο το στομάχι, όχι ζεστά ή πολύ κρύα φαγητά και υγρά κ.λπ.) • να αποφεύγουν να φωνάζουν • να κάνουν γαργάρες με λεμόνι και αλάτι • να πίνουν συχνά νερό για ενυδάτωση
2. Να αποκτήσουν γνώσεις και διαδικασίες μουσικού γραμματισμού καταβάλλοντας	2.1	αποδίδουν τραγούδια με ρυθμική ακρίβεια	<p>Ρυθμός:</p> <ul style="list-style-type: none"> • παλμός • δυνατά και ασθενή μέρη του μέτρου, θέση - άρση • απλά, σύνθετα και μεικτά μέτρα • ελλiptές μέτρο 	<p>Γίνονται τακτικά ασκήσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • π.χ. ρυθμικό σολφέζ <p>A - γα πώ, να παί-ζω και να τραγου-δώ</p>

<p>συνειδητές προσπάθειες για την ερμηνεία τραγουδιών</p>			<ul style="list-style-type: none"> • ρυθμικές αξίες • ρυθμικά μοτίβα και σχήματα • πολυρρυθμοί • μετρικές μετατροπές 	<ul style="list-style-type: none"> • ρυθμός λόγου
<p>(*νοείται ότι ο μαθητής θα αποδίδει το τραγούδι εξ ακοής. Από παρτιτούρα θα αποδίδει μόνο τις απλές έννοιες)</p>	2.2	<p>αποδίδουν τραγούδια με μελωδική ακρίβεια</p>	<p>Μελωδία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • εσωτερική ακοή (audiation) • τονικό κέντρο • ορθές εναλλαγές στο τονικό ύψος • βηματικές μελωδίες, μελωδίες με διαστήματα • μελωδίες με διαφορετικές κατευθύνσεις • μελωδικά σχήματα με την τονική τριάδα μείζονας και ελάσσονας σε σταθερό και κινητό Ντο • τραγούδι σε ποικίλα είδη κλιμάκων (π.χ. μείζονα, ελάσσονα, πεντατονική, κ.λπ.) 	<ul style="list-style-type: none"> • δίνεται στους μαθητές μια απλή μελωδία και ζητείται να την δουν και να προσπαθήσουν να την ακούσουν. Αυτή η διαδικασία μπορεί να γίνεται δομημένα και εξελικτικά (βλ. Β4 ΔΕΕ 1.5 Ακρόαση) • οι μαθητές αποδίδουν μια μελωδική γραμμή και μουσικά διαστήματα με την χρήση της κίνησης του χεριού (Kodaly) ή και γραφικά <p>γίνονται ασκήσεις με μίμηση (ακριβής αναπαραγωγή), χρήση παλαμοπεντάγραμμου κ.λπ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • χρησιμοποιούνται συστήματα σταθερού και κινητού ντο - Solfa Σύστημα (Movable ντο)
	2.3	<p>αποδίδουν την ποιότητα του ήχου του τραγουδιού σύμφωνα με την αρμονία του</p>	<p>Αρμονία:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ορθές φράσεις σύμφωνα με την ανάλυση τραγουδιού (π.χ.Μπλουζ: 12μετρη αρμονική φόρμα) • ποιότητα ήχου σύμφωνα με το είδος των πτώσεων • διαφορετικά μέρη του τραγουδιού (στροφή - ρεφρέν, επαναλήψεις, αντιθέσεις, μετατροπές, κ.λπ.) • μίμηση, μελωδική αλυσίδα, οστινάτο • αντιφωνική τεχνική (antiphonic) • μπορντούν (bordon) • ντέσκαντ • ισοκράτης • riffs, vamps • απλές διφωνίες • παράλληλα τραγούδια (partner songs) 	<ul style="list-style-type: none"> • οι μαθητές αποδίδουν αλλιώς την νότα Ντο όταν ανήκει π.χ. σε τελεία πτώση (V- I) και αλλιώς σε απροσδόκητη πτώση (V-VI). Στην μια περίπτωση η νότα Ντο ανήκει σε μείζονα συγχορδία -τέλεια πτώση- ενώ στην άλλη περίπτωση η νότα Ντο ανήκει σε ελάσσονα συγχορδία –απροσδόκητη πτώση. • στα παράλληλα τραγούδια οι μαθητές διδάσκονται ξεχωριστά κάθε φωνή και μετά ταυτόχρονα νοιώθοντας την αρμονία π.χ. <i>Swing Low/ O When the Saints/ I Wanna Sing</i> κ.λπ.

2.4 ερμηνεύουν τραγούδια που έχουν ένα, δύο ή τρία στρώματα

Υφή:

- μονόφωνα, δίφωνα, τρίφωνα, τετράφωνα κ.λπ.
- με πιο σύνθετα μελωδικά οστινάτι,
- με ισοκράτη (συνοδεία από ένα ή περισσότερους φθόγγους ως αρμονική συνοδεία)
- παράλληλα τραγούδια(partner songs)
- με αντιμελωδία/ ντέσκαντ (προσθήκη δεύτερης μελωδίας σε υψηλότερη ή χαμηλότερη περιοχή από τη βασική)
- ετεροφωνία (συνήχηση μελωδίας με τις παραλλαγές του εαυτού της) ομοφωνία
- πολυφωνία

- οι μαθητές για να εξασκηθούν στη μουσική υφή διδάσκονται υπό τύπου δομημένου παιχνιδιού διάφορα τραγούδια όπως π.χ. ηπειρώτικη πολυφωνική μουσική, φωνητική δυτική μουσική (θρησκευτική ή κοσμική) π.χ. "Επιασα μια πέρδικα" ή την Άρια από την Λειτουργία του Μπαχ αντίστοιχα, με διάφορα στρώματα για να αντιληφθούν την πυκνότητα των τραγουδιών κ.λπ. (βλ. Β4 ΔΕΕ 2.7 Τραγούδι)

61. ΕΠΙΑΣΑ ΜΙΑ ΠΕΡΔΙΚΑ

ΠΟΛΥΦΩΝΙΚΟ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΔΟΛΙΑΝΩΝ, 1999. Μικτό - καθιστικό.

Γρήγορα
Ανδρας

Ε - πια - σα μια πέρ - δι - κα, μωρ' μα νά,
πέρ - δι - κα, μωρ' μα νά,
πέρ - δι - κα, μωρ' μα νά,
Ε - πια - σα μια πέρ - δι - κα, μά - τια μου.
Ε - πια - σα μια πέρ - δι - κα, μά - τια μου.
Ε - πια - σα μια πέρ - δι - κα, μά - τια μου.

3-part round

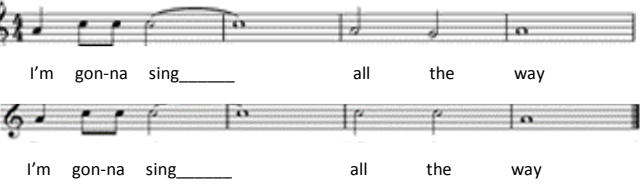

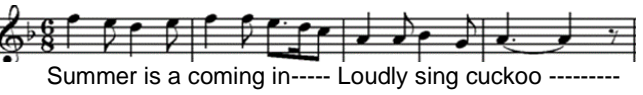
attributed to Palestrina 1525-1594

1 Do - na no - bis, pa - cem, pa - cem, Do - na no - bis, pa - cem.
2 Do - na no - bis pa - cem, Do - na no - bis pa - cem.
3 Do - na no - bis, pa - cem, Do - na no - bis, pa - cem.

- Οι μαθητές μαθαίνουν ένα τραγούδι π.χ.

I'm gon-na sing, gon-na sing, gon-na sing, gon-na sing all a - long my way

I'm gon-na sing, gon-na sing, gon-na sing, gon-na sing all a - long my way

			<p>Ακολουθως, με το σύστημα Solfa μαθαίνουν το descant:</p> <p>mi sososo mi re mi mi sososo so so mi</p> <p>Στη συνέχεια ξανατραγουδούν το descant με στίχους:</p> <p>I'm gon-na sing all the way</p> <p>Τέλος, οι μαθητές τραγουδούν το descant καθώς ο εκπαιδευτικός τραγουδά το τραγούδι</p>
2.5	ερμηνεύουν τραγούδια ποικίλων μορφών	<p>Μορφή:</p> <ul style="list-style-type: none"> • δομική αντίληψη (μοτίβο, φράση κ.λπ.) • φραζάρισμα σύμφωνα με την ανάλυση του τραγουδιού • διαφορετικά μέρη του τραγουδιού (στροφή - ρεφρέν, επαναλήψεις, αντιθέσεις, μετατροπές, κ.λπ.) • κανόνες • ροντό (ρεφραίν, κουπλέ) • A-A, A-B, A-B-A • Θέμα και Παραλλαγές • 12μετρο μπλουζ • στροφική • με ελεύθερη ή συνεχούς χαρακτήρα (through composed) • συνδυασμός των πιο πάνω • κ.ά. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι μαθητές αφού αντιληφθούν τη δομή ενός τραγουδιού την αποδίδουν ανάλογα: <p>π.χ. Άγια Μαρίνα τζιαι τζιυρά</p> <p>Α - για Μα - ρί - να τζιαι Τζιυ - ρά</p> <p>π.χ. Sumer Is Icumen In (13ος αιώνας)</p> <p>Summer is a coming in Loudly sing cuckoo</p>
2.6	τραγουδούν εκφραστικά αποδίδοντας σωστά τα σημεία δυναμικής, τις ενδείξεις για την ταχύτητα και τα σημεία άρθρωσης (τους τρόπους εκτέλεσης)	<p>Έκφραση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • δυναμική: π.χ. <i>forte</i>, <i>piano</i>, <i>fortissimo</i>, <i>pianissimo</i>, <i>mf</i>, <i>mp</i>, <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i> • tempo: π.χ. <i>Largo</i>, <i>Allegro</i>, <i>Moderato</i>, <i>Presto</i>, <i>accelerando</i>, <i>ritardando</i>, <i>α tempo</i> • άρθρωση: π.χ. <i>legato</i>, <i>staccato</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • ο εκπαιδευτικός αναλύει τον συναισθηματικό χαρακτήρα και τη διάθεση του τραγουδιού-ποιήματος για ανάλογη απόδοση από τους μαθητές • ο εκπαιδευτικός αποτυπώνει το νόημα των στίχων μέσω της μουσικής (word painting)

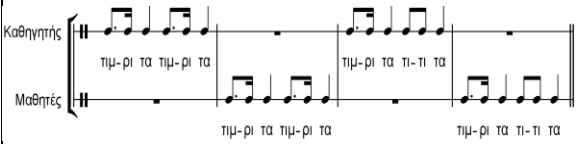
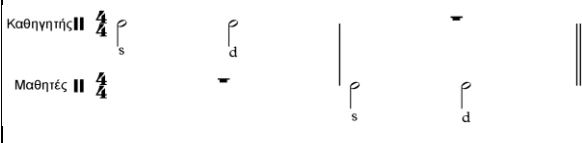

	2.7	ερμηνεύουν τραγούδια που αφορούν σε ποικίλους μουσικούς πολιτισμούς και εποχές, έχοντας επίγνωση του κοινωνικού συγκείμενού τους	Ρεπερτόριο: <ul style="list-style-type: none"> • κυπριακή και ελληνική μουσική (αρχαία, βυζαντινή, παραδοσιακή, ρεμπέτικο, ελληνικό τραγούδι του 20^{ου} αιώνα, «κλασσικό ελληνικό») • Παραδοσιακές μουσικές του κόσμου • φωνητική δυτική μουσική (κοσμική και θρησκευτική) • κινηματογραφική μουσική • μιούζικαλ • τζαζ • ελληνική και ξένη δημοφιλής μουσική • άλλα είδη 	<ul style="list-style-type: none"> • ο εκπαιδευτικός διδάσκει ποικίλο ρεπερτόριο ώστε οι μαθητές να εξοικειωθούν σε διαφορετικά στιλ τραγουδιών: pop, rock, jazz, funk, rap, έντεχνα, λαϊκά, παραδοσιακά, επτεειακά (π.χ. ο εθνικός ύμνος να ψάλλεται απ' όλο το σχολείο), scat singing, beat boxing, караόκε κ.λπ. καθώς επίσης και η γνωριμία με έργα επιφανών μουσουργών με ιδιαίτερη έμφαση στη δυτική μουσική • ο εκπαιδευτικός περιγράφει τα μουσικά χαρακτηριστικά του στιλ του τραγουδιού (ιστορική, μορφολογική και υφολογική ανάλυση)
	2.8	αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες ανάγνωσης και αποκωδικοποίησης διαφόρων ειδών μουσικής σημειογραφίας ώστε να ερμηνεύουν ένα τραγούδι	<ul style="list-style-type: none"> • συμβατική σημειογραφία (πεντάγραμμο στο κλειδί σολ και απλή μορφή στο κλειδί του φα) • βυζαντινή σημειογραφία σε απλή μορφή • μη συμβατική σημειογραφία • σύστημα ρυθμικών συλλαβών (π.χ. αυτοσχέδιο ή Kodaly ή Ορφφ-Schulwerk) • προσυμφωνημένος χάρτης ερμηνείας • οι σημειώσεις του συνθέτη στην παρτιτούρα 	<ul style="list-style-type: none"> • ο εκπαιδευτικός κάνει ρυθμική ανάλυση του απλού και σύνθετου μέτρου • οι μαθητές μαθαίνουν να μετρούν κινώντας το χέρι τους σε διμερή, τριμερή και τετραμερή παλμό • οι μαθητές να εξασκηθούν σταδιακά μέχρι να είναι άνετοι στην πρώτη ανάγνωση (Sightreading / Sightsinging) στο κλειδί του Σολ και προσπάθεια στο κλειδί του Φα • γίνεται μελωδικό σολφέζ σε τακτική βάση με παιγνιώδη τρόπο ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν θετική στάση απέναντι στη μουσική ανάγνωση
3. Να συμμετέχουν σε ποικίλα φωνητικά σχήματα και να ερμηνεύουν τραγούδια σε διάφορους χώρους	3.1	ακολουθούν οδηγίες του εκπαιδευτικού/μαέστρου	<ul style="list-style-type: none"> • οπτική επαφή με τον εκπαιδευτικό/ μαέστρο • προσυμφωνημένος κώδικας επικοινωνίας μεταξύ μαθητών-εκπαιδευτικού/μαέστρου • σεβασμός και συνεργασία με τον εκπαιδευτικό/μαέστρο 	<ul style="list-style-type: none"> • ο εκπαιδευτικός μαζί με τους μαθητές δημιουργούν ένα ενδο-ομαδικό κώδικα επικοινωνίας • οι μαθητές εξασκούνται να ακολουθούν τις κινήσεις του εκπαιδευτικού ή μαέστρου που π.χ. την δυναμική (αύξηση ή ελάττωση της έντασης), το σταθερό <i>tempo</i>, το <i>accelerando</i>, το <i>ritenuto</i>, το <i>φραζάρισμα</i> κ.λπ.
	3.2	συμμετέχουν σε φωνητικά σύνολα και χορωδίες, εντός ή εκτός της τάξης, και να αντιλαμβάνονται τον ρόλο τους μέσα σε αυτά	<ul style="list-style-type: none"> • συμμετοχή σε διάφορα φωνητικά σύνολα: π.χ. συγκροτήματα, σύνολα παραδοσιακής μουσικής, σύνολα όμοιων φωνών χορωδία • ερμηνεία με ή χωρίς συνοδεία: π.χ. a cappella, με συνοδεία από πιάνο ή κιθάρα, με συνοδεία από 	<ul style="list-style-type: none"> • ο εκπαιδευτικός/μαέστρος ενθαρρύνει τους μαθητές για τις τραγουδιστικές τους ικανότητες και τους ενθαρρύνει να δημιουργήσουν συγκροτήματα με συμμαθητές τους (ροκ, παραδοσιακή μουσική κ.λπ.) • να επιδιώκουν να συμμετέχουν σε διάφορα φωνητικά σύνολα του δήμου κ.λπ.

			<ul style="list-style-type: none"> ορχηστρικό σύνολο/ορχήστρα ερμηνεία ως σολίστες ή ως χορωδοί αρχές της ομαδικότητας και της συνεργασίας (σεβασμός στα υπόλοιπα μέλη του φωνητικού συνόλου), ενσυναίσθηση αυτοπειθαρχία, αυτοέλεγχος, υπευθυνότητα, συνέπεια 	<ul style="list-style-type: none"> ο εκπαιδευτικός συστήνει στους μαθητές να ακούνε τα κομμάτια/τραγούδια που διδάσκονται στην τάξη στο σπίτι, είτε σε cd είτε σε dvd, για σκοπούς σύγκρισης της ερμηνείας τους μ' ένα σωστό πρότυπο
	3.3	τραγουδούν ενώπιον ακροατηρίου (εντός της τάξης, του σχολείου, της κοινότητας)	<ul style="list-style-type: none"> ακρόαση άλλων μελών της ομάδας ή φωνητικού συνόλου για σκοπούς συγχρονισμού και συντονισμού (έλεγχος έντασης της φωνής τους, σωστό δέσιμο και ισορροπία στον ήχο) αποφυγή προβολής της ατομικής χροιάς της φωνής, προγραμματισμός ενεργειών από την εκτέλεση στην ερμηνεία (εξάσκηση, δοκιμή, ερμηνεία) επίγνωση του ακροατηρίου, του χώρου και των συνθηκών που θα επικρατούν σε συνθήκες παράστασης εξοικείωση έκθεσης στο κοινό δημιουργία και φύλαξη μουσικών αρχείων 	<ul style="list-style-type: none"> ο εκπαιδευτικός ενθαρρύνει και προετοιμάζει τους μαθητές να συμμετέχουν σε παραστάσεις, ηχογραφήσεις, φεστιβάλ, διαγωνισμούς, συνέδρια, μουσικές ολυμπιάδες, εκπαιδευτικά και ευρωπαϊκά προγράμματα εργαστήρια, κ.λπ. ο εκπαιδευτικός σε συνεργασία με τους μαθητές διοργανώνει συναυλίες ανάμεσα σε σχολεία, ο εκπαιδευτικός μαθαίνει στους μαθητές πώς να ηχογραφούν μια εκδήλωση: στήσιμο μικροφωνικής, γνωριμία με διάφορους τύπους και τρόποι χρήσης μικροφώνων, ηχογράφηση, επεξεργασία ήχου (effects), βασικές γνώσεις ηχοληψίας, παραγωγή ηχογράφησης τραγουδιών σε δίσκο (demo) κ.λπ.
	3.4	αναπτύξουν και να διευρύνουν τις προτιμήσεις τους ως τραγουδιστές ή/και μέλη φωνητικού συνόλου	<ul style="list-style-type: none"> οι προσωπικές προτιμήσεις των μαθητών στο τραγούδι επιπρόσθετα είδη και στυλ τραγουδιών για συμπερίληψή τους στις προτιμήσεις των μαθητών 	<ul style="list-style-type: none"> οι μαθητές προσδιορίζουν τις προτιμήσεις τους στο τραγούδι και εντοπίζουν τους λόγους που τους οδήγησαν στις συγκεκριμένες τους επιλογές, π.χ. προτίμηση στο λαϊκό τραγούδι οι μαθητές ερμηνεύουν τραγούδια που δεν συμπεριλαμβάνονται στις προτιμήσεις τους, ώστε να αποκτήσουν θετική σχέση με αυτά και –στη συνέχεια- να απολαμβάνουν την ερμηνεία τους, έντεχνο ελληνικό τραγούδι του 20ού αι.
4. Να αξιολογούν μια φωνητική ερμηνεία και το αντίστοιχο ρεπερτόριο και να αναθεωρούν	4.1	σχολιάζουν κριτικά και να αιτιολογούν ειδικά και εμπειριστατωμένα την εκάστοτε φωνητική ερμηνεία κάνοντας εισηγήσεις για βελτίωση	<ul style="list-style-type: none"> αυξανόμενη ακρίβεια στη χρήση όρων για την ερμηνεία τραγουδιού συλλογιστικές δεξιότητες ικανότητες- κλειδιά 21^{ου} αιώνα: ανασκόπηση μιας εκδήλωσης, 	<ul style="list-style-type: none"> οι μαθητές συζητούν σε ομάδες καταγράφουν τις απόψεις τους σε ημερολόγιο χρησιμοποιούν εργαλεία αξιολόγησης (φύλλα αυτοαξιολόγησης, ετεροαξιολόγησης, ρουμπρίκες, ηχογράφηση/βιντεογράφηση με το κινητό τους κ.λπ.)

			<p>σύγκριση, διατύπωση υποθέσεων, προβλέψεων, εισηγήσεων κ.λπ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ποιοτικά κριτήρια αξιολόγησης μιας φωνητικής ερμηνείας (τεχνική, ικανότητα του ερμηνευτή, πρωτοτυπία, έκφραση, ενδιαφέρον, συναισθηματικός αντίκτυπος στο κοινό κ.λπ.) 	
	4.2	εκφράζουν και να αιτιολογούν τα συναισθήματα και τις προτιμήσεις τους για την επιλογή ρεπερτορίου από διάφορα μουσικά είδη, στιλ και πολιτισμούς	<ul style="list-style-type: none"> • αλλαγή κουλτούρας μέσω της διαχρονικής εκπαίδευσης • επιλογή μιας «ποιοτικής [sic]» μουσικής 	<ul style="list-style-type: none"> • οι μαθητές μαθαίνουν να αναλύουν, να αξιολογούν και να συγκρίνουν φωνητικά κομμάτια, διασκευές κ.λπ. μέσα από συζήτηση με τους συμμαθητές τους
5. Να αποζητούν να υιοθετούν τον ρόλο του ενεργού διά βίου τραγουδιστή και να απολαμβάνουν να επισκέπτονται σ' όλη την υπόλοιπη ζωή τους συναυλίες που παρουσιάζουν φωνητικό ενδιαφέρον	5.1	απολαμβάνουν να τραγουδούν σε ποικίλες εκφάνσεις της ζωής τους (π.χ. γλέντι, πανηγύρι, πάρτι, συναυλία κ.λπ.)	<ul style="list-style-type: none"> • νέες κυκλοφορίες φωνητικών έργων και τραγουδιών • προσωπική δισκοθήκη (π.χ. ψηφιακή) • οι λειτουργίες και η προσφορά της φωνητικής ερμηνείας • φωνητική Κυπριακή παραδοσιακή μουσική • (προσπάθειες για τη διατήρηση και ανάπτυξη της: τσιαππιστά, κυπριακές φωνές κ.λπ.) 	
	5.2	αξιοποιούν την ταυτότητά τους ως μέλη φωνητικού συνόλου ώστε να συμβάλουν ενεργά στην κοινότητά τους	<ul style="list-style-type: none"> • πολιτότητα (αίσθημα του 'ανήκειν', ενεργός συμμετοχή, εθελοντισμός κ.λπ.) 	<ul style="list-style-type: none"> • οι μαθητές τραγουδούν σε εκδήλωση με φιλανθρωπικό χαρακτήρα που διοργανώνει η κοινότητά τους
	5.3	εκτιμούν το «ποιοτικό τραγούδι [sic]» ώστε να επιδιώκουν να παρακολουθούν παραστάσεις διαφόρων καλλιτεχνών - τραγουδιστών του τοπικού και διεθνούς μουσικού στερεώματος	<ul style="list-style-type: none"> • καλλιτεχνική ποιότητα • φιλόμουσο και ενεργό κοινό (active audience) 	<ul style="list-style-type: none"> • κατά την παρακολούθηση συναυλιών, οι μαθητές συμβάλουν ενεργά και ως τραγουδιστές, ακολουθώντας τις υποδείξεις του μαστρού

ΑΚΡΟΑΣΗ

Βαθμίδα 4 (Β΄ Γυμνασίου – Α΄ Λυκείου)

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	Δειγματικές Δραστηριότητες
	Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:	Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες	
<p>1. Να αναπτύξουν τις ακουστικές τους δεξιότητες*</p> <p><i>* Η ανάπτυξη των ακουστικών δεξιοτήτων νοείται ως μία γνωστική διαδικασία που αφορά στην ακουστική σκέψη. Περιλαμβάνει τη λήψη, την κατανόηση, την ανταπόκριση και την απομνημόνευση της μουσικής κατά την παραγωγή του ήχου, την παύση του, καθώς και την παντελή απουσία του.</i></p>	<p>1.1 μιμούνται μουσικά σχήματα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ρυθμικά, μελωδικά και αρμονικά σχήματα <ul style="list-style-type: none"> ○ Ρυθμικές συλλαβές ○ Ρυθμός λόγου ○ Σχετικό Solfa Σύστημα (κινητό ντο) • Πιστή μίμηση: ηχώ - αντίλαλος, A-A 	<p>Ρυθμικό σχήμα</p> <p>Αρμονικό σχήμα</p> <p>Μελωδικό σχήμα (χρήση κινητού ντο)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μουσικοί κύκλοι, Μουσικά παιχνίδια, Μουσική και Κίνηση, Body percussion • Μιμούνται σχήματα «διαβάζοντας» τις νότες από διαφορετικές θέσεις του χεριού (π.χ. ο συμβολισμός των φθόγγων με τη χειρονομική του Kodaly)

				<ul style="list-style-type: none"> • Μιμούνται σχήματα ακολουθώντας τις νότες που δείχνει ο εκπαιδευτικός σε παλαμοπεντάγραμμο • Καθώς αναπτύσσεται η δραστηριότητα, αναμένουν και προβλέπουν τη συνέχεια του μουσικού υλικού που πιθανόν να ακούσουν
1.2	περιγράφουν μουσικά σχήματα	<ul style="list-style-type: none"> • Μοτίβο (π.χ. x) • Φράση (π.χ. α, β, κ.ο.κ.) • Ομοιότητες, επαναλήψεις (π.χ. α-α) • Παραλλαγές (π.χ. α-α', α-α1) • Αντιθέσεις (π.χ. α-β) • Εναλλαγές: επαναλήψεις και αντιθέσεις • Ακουστική διάκριση (π.χ. α-β) • Ακουστική ταύτιση (π.χ. α-α, α1-α1) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ντβόρζακ, Συμφωνία Αρ. 9, (Του Νέου Κόσμου), Μέρος II, Έργο 95 	
1.3	ανακαλούν στη μνήμη τους μουσικά σχήματα και, στη συνέχεια, να τα αναπαράγουν	<ul style="list-style-type: none"> • Ακολουθία και σειρά του μουσικού υλικού (π.χ. α-β-α) • Ακουστική μνήμη 	<ul style="list-style-type: none"> • Συγκρατούν το μουσικό υλικό στο μυαλό τους, το ανακαλούν και -στη συνέχεια- το αναπαράγουν • Δοκιμάζουν να αναπαράγουν μουσική, και -στη συνέχεια- διορθώνουν τα λάθη που προέκυψαν κατά την αναπαραγωγή της 	

	1.4	ανταποκρίνονται δημιουργικά στη μουσική	<ul style="list-style-type: none"> • Τεχνικές ανάπτυξης μουσικών σχημάτων: <ul style="list-style-type: none"> ο σμίκρυνση ο μεγέθυνση ο αναστροφή ο μεταφορά • Μορφές ανάπτυξης μουσικού υλικού: <ul style="list-style-type: none"> ο A-A' (ελαφρά παραλλαγή) ο A-B (ερώτηση – απάντηση) 	
	1.5	διαβάζουν ευρωπαϊκή σημειογραφία και να τη χρησιμοποιούν για να καταγράψουν μουσική	<ul style="list-style-type: none"> • Συμβατική παρτιτούρα <ul style="list-style-type: none"> ο Στοιχεία ευρωπαϊκής σημειογραφίας: πεντάγραμμο (γραμμές, διαστήματα), κλειδί του σολ, οπλισμός, μετρικός οπλισμός, μέτρο, διαστολές, διπλή διαστολή ο Αξίες, φθόγγοι, σημεία έκφρασης (βλ. Β4 Δ.Ε 2.1 Εκτέλεση) • Εσωτερική ακοή 	<ul style="list-style-type: none"> • Σολφέζ: Ρυθμικό και μελωδικό • Μουσική ορθογραφία (Dictée) • Συσχετίζουν τον παραγόμενο ήχο με την παρτιτούρα του (γραφική και συμβατική) • Οπτικοποιούν στο μυαλό τους (νοερά) την παρτιτούρα μιας μελωδίας που έχουν ακούσει • Ακούν νοερά μια καταγραμμένη μελωδία
2. Να αξιοποιούν τις μουσικές τους γνώσεις για να κατανοούν ευρύ μουσικό ρεπερτόριο	2.1	εντοπίζουν ακουστικά και να περιγράφουν τα μουσικά χαρακτηριστικά ενός έργου	<p>Ρυθμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τα πυρηνικά χαρακτηριστικά του ρυθμού και του μέτρου του έργου, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ο Μουσική μπαρόκ: επαναλαμβανόμενος ρυθμός ο Σύγχρονη μουσική: ακαθόριστο μέτρο ο Βραζιλιάνικοι χοροί: ενεργητικοί ρυθμοί ο Τζαζ: swing feel ο Βαλς: μέτρο 3/4 	<ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιούν Χάρτες Ακρόασης • Συμπληρώνουν νοητικούς χάρτες (concept maps) • Αναλύουν παρτιτούρες: συμβατικές και γραφικές • Καταγράφουν μουσική χρησιμοποιώντας προσωπική σημειογραφία

			<ul style="list-style-type: none"> • Ρυθμικό κλάβε (ρυθμικό υπόβαθρο, ρυθμική βάση, «ραχοκοκαλιά» των διαφόρων χορών), π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ καλαματιανού ○ ταγκό ○ samba batucada • Πολυρρυθμοί, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Αφρικανική Μουσική: η ταυτόχρονη εκτέλεση πολλών ρυθμικών σχημάτων • Μετρικές μετατροπές, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Έντεχνο ελληνικό τραγούδι: οι εναλλαγές στον μετρικό σπλισμό με στόχο τη σύνδεση του ρυθμού και του μέτρου της μουσικής με το μέτρο της ποίησης, από τους Μ. Χατζιδάκι και Μ. Θεοδωράκη <p>Μελωδία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τα πυρηνικά χαρακτηριστικά της μελωδίας του έργου, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Κίνηση: βηματική, με άλματα ○ Κατεύθυνση: ανιούσα, κατιούσα ○ Σχήμα: τοξοειδής, κ.λπ. ○ Φράσεις ○ Μινιμαλισμός: χρήση σύντομων και επαναλαμβανόμενων μελωδικών σχημάτων ○ Στα τραγούδια του Στ. Ξαρχάκου: συλλαβικός ή μελισματικός χαρακτήρας στους στίχους της μουσικής 	<ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιούν τη μουσική τεχνολογία για την ανάλυση μουσικής: λογισμικά μουσικής σημειογραφίας και επεξεργασίας ήχου
--	--	--	--	--

- Τρόποι επεξεργασίας του μοτίβου και ανάπτυξης της μελωδίας (βλ. Β4, ΔΕ 1β2 Σύνθεσης), π.χ.
 - Η επεξεργασία του μοτίβου στη Συμφωνία αρ. 5 του Μπετόβεν
 - Οι εναλλαγές στο ύψος του μοτίβου για να αποδοθεί η λανθάνουσα αφέλεια στο τραγούδι «Ο Δρόμος» του Μ. Λοΐζου

Αρμονία

- Τα πυρηνικά χαρακτηριστικά της αρμονίας του έργου, π.χ.
 - Κλασικισμός: τονικό άκουσμα
 - Σύγχρονη μουσική: διάφωνα αρμονικά διαστήματα
 - Μπλουζ: 12μετρη αρμονική φόρμα
 - Πολυφωνικό τραγούδι της Β. Ηπείρου: πεντατονικές κλίμακες

Χροιά

- Παραγωγή του ήχου από ποικίλες πηγές, π.χ.
 - ακουστικός, ηλεκτρονικός και ψηφιακός ήχος
 - ήχοι από το φυσικό περιβάλλον, π.χ. η χρήση ηχοτοπίων (ήχων από το ακουστικό περιβάλλον) στην κινηματογραφική μουσική με τη χρήση της μουσικής τεχνολογίας
- Είδη φωνής, Μουσικά όργανα, Μουσικά Σύνολα και Ορχήστρες (βλ. Β4 ΔΕ2.1 Ρεπερτόριο), π.χ.
 - Η ζυγιά στην κρητική παραδοσιακή

			<p>μουσική</p> <ul style="list-style-type: none">○ Σύγχρονη μουσική: κατασκευή νέων οργάνων○ Η χρήση αυτοσχέδιων οργάνων και υλικών, π.χ. το γυαλί ως Glass Harmonica από τον Μότσαρτ και ως αυτοσχέδιο μουσικό όργανο στο ρεμπέτικο <ul style="list-style-type: none">• Χαρακτηριστικά του ηχοχρώματος της μουσικής, π.χ.<ul style="list-style-type: none">○ Ροκ: η χρήση της πεταλιέρας <p>Μορφή</p> <ul style="list-style-type: none">• Απομονωμένα μέρη ενός έργου και τα χαρακτηριστικά του, π.χ.<ul style="list-style-type: none">○ Η γρήγορη ταχύτητα στο A ενός ροντό• Ολοκληρωμένες φόρμες και τα χαρακτηριστικά τους, π.χ.<ul style="list-style-type: none">○ A-A, A-B, A-B-A○ κανόνα○ ροντό○ ελληνικά και ξένα τραγούδια○ 12μετρο μπλουζ <p>Υφή</p> <ul style="list-style-type: none">• Η διάρθρωση των μελωδικών γραμμών που αποτελούν ένα έργο, π.χ.<ul style="list-style-type: none">○ Βυζαντινή μουσική: η ετεροφωνία που δημιουργείται μεταξύ των ψαλτών και των ισοκρατών○ Μουσική μπαρόκ: η πολυφωνία σε χορωδιακά έργα της εποχής	
--	--	--	---	--

			<p>Έκφραση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δυναμική, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Χαμηλή ένταση για να αποδοθεί η ατμόσφαιρα του Νέου Κύματος • Ταχύτητα, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ απότομη εναλλαγή στην ταχύτητα για να αποδοθεί το σενάριο σε μια κινηματογραφική ταινία • Άρθρωση - Τεχνικές εκτέλεσης, οργάνων και φωνής: συμβατικές και σύγχρονες, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Ρομαντική Όπερα: το βιμπράτο στη φωνή μιας σοπράνο για να αποδώσει το αίσθημα λύπης ○ Δημοφιλή μουσική: Scat-singing, beat-boxing και rap 	
2.2	να συσχετίζουν τα στοιχεία της μουσικής ενός έργου με την παρτιτούρα του	<ul style="list-style-type: none"> • Τα χαρακτηριστικά των στοιχείων της μουσικής ενός έργου (βλ. Β4, ΔΕ 2.1 Ακρόασης) • Παρτιτούρα - Σημειογραφίες: γραφική, ευρωπαϊκή, ποικίλων πολιτισμών (βλ. Β4, ΔΕ 2.1 Εκτέλεσης) 	<ul style="list-style-type: none"> • Σημειώνουν το θέμα με • Σημειώνουν τις φράσεις με • Χαρακτηρίζουν το μοτίβο με γράμμα, π.χ. x • Χρωματίζουν στην παρτιτούρα τα διαφορετικά μέρη ενός ροντό, με τα ανάλογα χρώματα 	
2.3	χρησιμοποιούν τις μουσικές τους γνώσεις για να εντοπίζουν και να περιγράφουν έργα ποικίλου ρεπερτορίου	<p>Ρεπερτόριο</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ελληνική και Κυπριακή Μουσική: αρχαία, βυζαντινή, παραδοσιακή, ρεμπέτικο, ελληνικό τραγούδι του 20ού αι., «κλασική» • Μουσικές του κόσμου • Δυτική Μουσική • Δημοφιλής μουσική • Τζαζ μουσική 		

			<ul style="list-style-type: none"> • Αντιπροσωπευτικοί συνθέτες και έργα <p>Κοινωνία και Μουσική</p> <ul style="list-style-type: none"> • Το κοινωνικό πλαίσιο της δημιουργίας της μουσικής, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Η στρατιωτική διδακτορία στην Ελλάδα (1967-74) και η δημιουργία του είδους του πολιτικού τραγουδιού • Οι λειτουργίες της μουσικής στην κοινωνία, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Έκφραση συναισθημάτων: έρωτας και φιλοπατρία στην Κυπριακή παραδοσιακή μουσική ○ Κοινωνικά μηνύματα στη Ροκ ○ Ψυχαγωγία 	<ul style="list-style-type: none"> • Ερευνούν τις κοινωνικές, ιστορικές, οικονομικές και άλλες παραμέτρους του πλαισίου μέσα στο οποίο δημιουργήθηκε ένα έργο • Διεξάγουν έρευνα αναφορικά με τη λειτουργία της μουσικής στη ζωή των μαθητών του σχολείου τους
<p>3. Να ακολουθούν διαδικασίες ενεργούς ακρόασης και να χρησιμοποιούν τις γνώσεις και δεξιότητες που αποκομίζουν σε δικές τους εκτελέσεις και δημιουργίες</p> <p>(βλ. Β4 ΔΕ Εκτέλεσης και Αυτοσχεδιασμού-Σύνθεσης)</p>	3.1	να εντοπίζουν τη σχέση μεταξύ των στοιχείων της μουσικής , χρησιμοποιώντας κατάλληλη μουσική ορολογία	<ul style="list-style-type: none"> • Η αλληλεξάρτηση των κομβικών χαρακτηριστικών των στοιχείων της μουσικής (βλ. Β4, ΔΕ 2.1 Ακρόασης), π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ χορευτικό μέτρο (π.χ. 3/4 ή 6/8) και σχετικά γρήγορη ταχύτητα (αλλά όχι πολύ, ώστε να μπορεί να χορευτεί) ενός μινουέτου ○ η χρήση συγκεκριμένων τεχνικών εκτέλεσης εγχόρδων και η εκτέλεση στις ακραίες περιοχές του οργάνου για την απόδοση του ανθρώπινου πόνου από τον Πεντερέσκι, στο έργο του <i>Θρηνωδία για τα θύματα της Χιροσίμα</i> • Ελληνική και ξένη μουσική ορολογία, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>tempo di minuetto</i> ○ <i>glissando</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Παρακολουθούν βίντεο όπου παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο χορεύεται ένα μινουέτο, η αίθουσα χορού, τα κοστούμια, κ.ά. • Χρησιμοποιούν λεξικό μουσικών όρων, το οποίο υπάρχει διαθέσιμο στο διαδίκτυο
	3.2	σχολιάζουν τους λόγους για τους οποίους ένας συνθέτης	<ul style="list-style-type: none"> • Σημαντικοί συνθέτες και έργα, π.χ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Περιγράφουν τα μουσικά στοιχεία της <i>Ωδής στη Χαρά</i> και τον τρόπο με τον

		<p>συνέβαλε στην εξέλιξη της μουσικής δημιουργίας και πράξης</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ο Μπετόβεν, το συμφωνικό του έργο και τα κοινωνικοπολιτικά του μηνύματα • Καινοτομίες και πειραματισμοί στη σύγχρονη μουσική δημιουργία και πράξη, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Η «προετοιμασία» του πιάνου από τον John Cage • Μουσική και άλλες μορφές τέχνης και μέσα: λόγος, ποίηση, θέατρο, χορός - κίνηση, εικαστικές τέχνες -γλυπτική, ζωγραφική, φωτογραφία, κινηματογράφος, performance art, φωτισμός, σκηνικά, κοστούμια, μουσική τεχνολογία 	<p>οποίο εκφράζονται οι αξίες της ελευθερίας και της ισότητας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγράφουν τις καινοτομίες που συντελούνται κατά την παραγωγή ήχων (π.χ. με τη χρήση ήχων αυτοκινήτων, καμπάνων εκκλησιών) και την παρουσίαση έργου σε παράλληλους και εναλλακτικούς χώρους (π.χ. με τη χρήση ενός εκθεσιακού χώρου αυτοκινήτων ως συναυλιακός χώρος και η σύνδεσή του με πλατεία όπου υπάρχει εκκλησία) • Διαθεματικά μουσικά πρότζεκτ
	3.3	<p>αναστοχάζονται και να καταλήγουν σε τρόπους με τους οποίους σημαντικοί συνθέτες και ερμηνευτές μπορούν να ενδυναμώσουν τη δημιουργία και εκτέλεση τής δικής τους μουσικής</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οι ποικίλες ερμηνείες του ίδιου έργου από διαφορετικούς εκτελεστές και οι διασκευές του, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ η αυθεντική ερμηνεία του τραγουδιού “Φραγκοσυριανή” από τον δημιουργό της Μ. Βαμβακάρη σε σχέση με μεταγενέστερες ερμηνείες (π.χ. Γ. Μπιθικώτση) και διασκευές του (π.χ. Locomondo) • Σημαντικοί σταθμοί στην εξέλιξη της μουσικής δημιουργίας και πράξης (βλ. Β4, ΔΕ 3.2 Ακρόαση) • Προσωπικό μουσικό στιλ (βλ. Β4, ΔΕ 5.1 Ακρόαση) 	<ul style="list-style-type: none"> • Συγκρίνουν και σχολιάζουν διαφορετικές ερμηνείες ή/και διασκευές του ίδιου έργου, ως προς τα μουσικά του στοιχεία • Συγγράφουν αυτοβιογραφικό σημείωμα που αφορά την προσωπική

			<ul style="list-style-type: none"> • Προσωπικά κίνητρα για μουσική δημιουργία και πράξη, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ο έκφραση ιδεών και συναισθημάτων ο πολιτιστική βελτίωση του τόπου τους ο βιοποριστικοί λόγοι 	<p>τους σχέση με τη μουσική, τις δεξιότητές τους, κ.ά.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διατηρούν προσωπικό ημερολόγιο στο οποίο καταγράφουν τις σκέψεις, τα συναισθήματά, τις ανάγκες τους κ.ά. - και καταγράφουν πιθανούς τρόπους έκφρασής τους μέσω της μουσικής
4. Να αξιολογούν έργα άλλων συνθετών καθώς και δικά τους	4.1	σχολιάζουν κριτικά τη σύνθεση και εκτέλεση έργων άλλων μουσικών , διατυπώνοντας εμπειριστωμένα και με σεβασμό την άποψή τους	<ul style="list-style-type: none"> • Κριτήρια αξιολόγησης (ποσοτικά και ποιοτικά), που αφορούν στα χαρακτηριστικά της εκτέλεσης και της σύνθεσης ενός έργου (βλ. Β4, ΔΕ 2.1 Ακρόαση και 4.2 Σύνθεση) • Η προσφορά ενός έργου στην εξέλιξη της μουσικής (βλ. Β4, ΔΕ 3.2 Ακρόαση) • Περιγραφικός σχολιασμός, μουσικοκριτική <ul style="list-style-type: none"> ο Έντυπη και ψηφιακή μουσική δημοσιογραφία: στήλη, άρθρο • Προσωπικές μουσικές προτιμήσεις 	<ul style="list-style-type: none"> • Ετεροαξιολόγηση • Συγγράφουν και δημοσιεύουν άρθρο στην εφημερίδα ή το περιοδικό του σχολείου τους
	4.2	αξιοποιούν την κριτική τους ικανότητα για να βελτιώνουν δικές τους συνθέσεις και εκτελέσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Δυνατά και αδύνατα στοιχεία μιας σύνθεσης ή/και εκτέλεσης (βλ. Β4, ΔΕ 2.1 και 3.2 Ακρόαση) • Τρόποι βελτίωσης του μουσικού αποτελέσματος, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ο μουσική έρευνα και ανάλυση ο συστηματική εξάσκηση στην εκτέλεση ο ανάλυση εκτελέσεων ο έρευνα ακροατηρίου αναφορικά με τις απόψεις του • Χαρακτηριστικά στην προσωπικότητα του μαθητή που απαιτούνται για την ενδυνάμωση της κριτικής του ικανότητας για μουσική δημιουργία και πράξη, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ο επιδίωξη νέων εμπειριών ο ανοχή στην αμφιβολία 	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτοαξιολόγηση • Ηχογραφούν τις συνθέσεις και εκτελέσεις τους, και -στη συνέχεια- τις ακούν με σκοπό τη βελτίωσή τους

			<ul style="list-style-type: none"> ○ αυτονομία κρίσης ○ αυτοπεποίθηση ○ ρίσκο 	
5. Να αποκτήσουν θετικές δια-βίου στάσεις ως ακροατές της μουσικής	5.1	αναλύουν τις παράμερους που συνετέλεσαν στην κατασκευή της προσωπικής τους μουσικής ταυτότητας και να αντιλαμβάνονται ότι οι μουσικές τους προτιμήσεις διαφοροποιούνται στο πέρασμα του χρόνου	<p>Κοινωνική και Μουσική ταυτότητα: προτιμήσεις, πρακτικές και αντιλήψεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ατομική ταυτότητα, π.χ. χρόνος και τόπος γέννησης, φύλο, ηλικία, κοινωνική τάξη, θρήσκευμα, μορφωτικό επίπεδο • Κοινωνικοί παράγοντες από το τοπικό και το παγκόσμιο περιβάλλον, οι οποίοι καθορίζουν τη μουσική ταυτότητα, π.χ. ΜΜΕ, μόδα, κ.ά. • Στερεοτυπικές αντιλήψεις, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ η κλασική μουσική θεωρείται ανιαρή ○ η ποπ μουσική είναι για τα κορίτσια και η ροκ για τα αγόρια ○ τα ντραμς είναι όργανο για τα αγόρια • Αποδόμηση και Αναδόμηση της μουσικής ταυτότητας: <ul style="list-style-type: none"> ○ απεγκλωβισμός από ατομικούς και κοινωνικούς περιορισμούς και στερεοτυπικές αντιλήψεις ○ αυτονομία 	<ul style="list-style-type: none"> • Εντοπίζουν τα αίτια που συνετέλεσαν στην προτίμησή τους στην ραπ (πιθανόν να οφείλεται στα μηνύματα για την ανεργία που απασχολεί και τους ίδιους) • Προσδιορίζουν τις επιδράσεις των ξένων μουσικών καναλιών στις μουσικές προτιμήσεις των μαθητών του σχολείου τους, καθώς και τις προτιμήσεις τους στη μόδα. • Περιγράφουν τις συνθήκες που τους οδήγησαν στην απόρριψη συγκεκριμένου είδους μουσικής (πιθανόν να οφείλεται σε αντιλήψεις που υιοθέτησαν ασυνείδητα από το κοινωνικό τους περιβάλλον) • Δημιουργούν θετική σχέση τόσο με τα ενδογενή όσο και με τα εξωγενή μουσικά νοήματα της μουσικής, καθώς είναι σε θέση να εκτελέσουν, να αναλύσουν και να δημιουργήσουν σε σχέση με συγκριμένη μουσική.
	5.2	απολαμβάνουν τις μουσικές της αρεσκείας τους σε ποικίλους χώρους και εκφάνσεις της ζωής τους, επιδεικνύοντας κατάλληλη συμπεριφορά	<ul style="list-style-type: none"> • Η έντυπη και ψηφιακή δημοσιογραφία σχετικά με τη μουσική και τον πολιτισμό • Πρόγραμμα εκδηλώσεων διαφόρων πολιτιστικών οργανισμών, π.χ. Συμφωνικής Ορχήστρας Κύπρου 	<ul style="list-style-type: none"> • Ενημερώνονται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τα δρώμενα στη μουσική

		<ul style="list-style-type: none"> • Η ιστορικότητα των χώρων συναυλιών, το προφίλ τους, π.χ. αρχαιολογικός χώρος, μέγαρο πολιτισμού, γήπεδο • Πρωτόκολλο συναυλιών, κώδικας συμπεριφοράς σε χώρους συναυλιών, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ έγκαιρη προσέλευση και διατήρηση απόλυτης ησυχίας κατά τη διάρκεια μιας συναυλίας κλασικής μουσικής ○ χειροκρότημα κατά την είσοδο των μουσικών, του εξάρχοντα και του μαέστρου μιας συμφωνικής ορχήστρας • Πρόγραμμα συναυλίας • Το προφίλ των εκτελεστών, του μαέστρου και των μουσικών συνόλων/ορχηστρών • Η μουσική από ποικίλα μέσα ακρόασης: ηχογραφημένη μουσική, ζωντανή εκτέλεση μουσικής, μουσική από τα ΜΜΕ και το διαδίκτυο, κ.ά. • Η μουσική σε συναυλίες, φεστιβάλ και μουσικές εκδηλώσεις: θεσμοθετημένα και μη, τοπικά και διεθνή, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Φεστιβάλ Κύπρια ○ Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου ○ Η πρωτοχρονιάτικη συναυλία της Φιλαρμονικής της Βιέννης • Προσωπικά κριτήρια και προτιμήσεις (μουσικά και μη) και ακρόαση έργων 	<ul style="list-style-type: none"> • Προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους ώστε να συνάδει με το ήθος του χώρου όπου πραγματοποιείται μία συναυλία • Ενημερώνονται για τους συντελεστές μιας συναυλίας από τα βιογραφικά σημειώματα που περιέχονται στο πρόγραμμα της συναυλίας • Παρακολουθούν την καθιερωμένη ζωντανή μετάδοση της πρωτοχρονιάτικη συναυλίας από την τηλεόραση
--	--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Κριτική ακρόασης έργου ως προς την εκτέλεση και σύνθεσή του, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ ορθότητα και ακρίβεια των στοιχείων της μουσικής ○ συνέπεια και στιλιστική συνοχή στο μουσικό στίλ ○ μουσικότητα ○ καινοτομίες στη σύνθεση του έργου και η συμβολή του στη μουσική δημιουργία (βλ. Β4 ΔΕ 2.1 και 3.2 Ακρόασης) 	<ul style="list-style-type: none"> • Εντοπίζουν σημεία στην εκτέλεση του έργου που έρχονταν βελτίωσης, χρησιμοποιώντας τις μουσικές τους γνώσεις και δεξιότητες • Σχολιάζουν το έργο ως μια νέα μουσική δημιουργία
5.3	να επιδεικνύουν σεβασμό στην μουσική παράδοση του τόπου τους και να καταβάλλουν προσπάθειες για τη διατήρηση και ανάπτυξή της	<ul style="list-style-type: none"> • Η Κυπριακή παραδοσιακή μουσική ως πολιτισμική κληρονομιά του τόπου • Γενικά χαρακτηριστικά της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ ανώνυμη δημιουργία ○ έχει λειτουργικό χαρακτήρα ○ άγραφη και μεταδίδεται από γενιά σε γενιά για αυτό και υπάρχει απροσδιοριστία ως προς τον ακριβή χώρο και χρόνο της δημιουργίας της ○ παραλλαγές • Μουσικά χαρακτηριστικά της Κυπριακής παραδοσιακής μουσικής, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Ρυθμός: το μέτρο 9/8 στον 1^ο αντικριστό χορό της κυπριακής σουίτας, το μέτρο 2/4 του χορού «Το δρεπάνιν» ○ Μελωδία: μικροδιαστήματα στη μελωδία του τραγουδιού «Το τέρτιν της καρτούλλας μου» ○ Αρμονία: αχαρακτήριστες συγχορδίες από τη συνοδεία στο λαούτο, χρήση τρόπων (δεν ακολουθείται η μείζονα 	<ul style="list-style-type: none"> • Εντοπίζουν τη σημασία για ένα λαό να διατηρεί την πολιτισμική του μνήμη • Αιτιολογούν ότι συγκεκριμένο τραγούδι με κυπριακή διάλεκτο δεν αποτελεί μέρος της Κυπριακής μουσικής παράδοσης, καθώς πρόκειται για επώνυμη δημιουργία συνθέτη στην οποία χρησιμοποιήθηκαν μουσικά χαρακτηριστικά της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής (π.χ. παραδοσιακά όργανα, θεματολογία, μελωδικά διαστήματα)

		<p>και ελάσσονα κλίμακα)</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Μορφή: στροφικός χαρακτήρας στα αφηγηματικά τραγούδια, η κυπριακή σουίτα ○ Υφή: μονοφωνική ○ Χροιά: κυπριακά παραδοσιακά όργανα, κυπριακή ζυγιά (βιολί-λαούτο), το πιθκιαύλιν ως σολιστικό όργανο <ul style="list-style-type: none"> • Είδη - Θεματολογία, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Ιστορικά (παράλογες, αφηγηματικά) ○ Του κύκλου της ζωής (παιδικά, θρησκευτικά, εορταστικά, μοιρολόγια) ○ Του κύκλου του χρόνου (των Χριστουγέννων, της Αποκριάς, του Πάσχα) • Οργανική και Φωνητική Κυπριακή παραδοσιακή μουσική • Άρρηκτη σχέση της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής με τον χορό και τον λόγο • Κυπριακοί Χοροί: χαρακτηριστικά και ήθος, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Κυπριακή σουίτα (1^{ος} - 4^{ος} αντικριστός/ καρτσιλαμάδες, 5^{ος} μπάλος/συρτός) ○ Άλλοι χοροί («Της τασιάς», «Η βράκα») ○ Αντρικοί-γυναικείοι-μεικτοί, ατομικοί-κυκλικοί-αντικριστοί 	<ul style="list-style-type: none"> • Διεξάγουν έρευνα για συλλογή εθνογραφικού και μουσικού υλικού, μέσα από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές, το οποίο χρησιμοποιείται δημιουργικά σε συνθέσεις μαθητών • Συσχετίζουν το μέτρο των στίχων ενός τραγουδιού, με τη μουσική και τον χορό του
--	--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Κυπριακές φωνές: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Ίσια φωνή, Ζωθκιάτισσα, Πεγιώτισσα, Αυκορίτισσα, Τηλληρκώτισσα • Τσιαπτιστά (στον παγκόσμιο αντιπροσωπευτικό κατάλογο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Ουνέσκο) • Φολκλόρ και Έθνικ προσεγγίσεις σε σχέση με την κυπριακή παραδοσιακή μουσική • Η Κυπριακή παραδοσιακή μουσική και άλλες μορφές τέχνης, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ◦ Ζωγραφική ◦ Ποίηση • Η Κυπριακή παραδοσιακή μουσική και η σύγχρονη μουσική δημιουργία • Θετική σχέση, στάση και νοήματα έναντι της Κυπριακής παραδοσιακής μουσικής <p><i>Σημείωση: η δημιουργία θετικής σχέσης του μαθητή με τα ενδογενή νοήματα της μουσικής (δηλ. τη μουσική αυτή</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Συμμετέχουν σε διαγωνισμό τσιαπτιστών με θέμα της επιλογής τους ή κοινωνικό πρόβλημα (π.χ. ρατσισμός) • Σχολιάζουν την ερμηνεία κυπριακής παραδοσιακής μουσικής σε συναυλίες, και εντοπίζουν τη διαφορά που υπάρχει ως προς τη λειτουργία της σε σχέση με το παρελθόν • Εντοπίζουν μουσικό υλικό από την κυπριακή παραδοσιακή μουσική που χρησιμοποιείται από συγκροτήματα της τζαζ και αναλύουν τους τρόπους επεξεργασίας του • Συλλέγουν πληροφορίες που αφορούν στην Κυπριακή παραδοσιακή μουσική στο έργο σημαντικών κύπριων ζωγράφων (π.χ. Μ. Κάσιαλος), • Περιγράφουν την κυπριακή παράδοση -συμπεριλαμβανομένης της μουσικής- και της ζωής σε παλαιότερες εποχές μέσα από το έργο του Δ. Διαμαντή και του Γ. Σεφέρη • Εντοπίζουν θεματικό υλικό από την κυπριακή μουσική σε έργα σύγχρονων Κυπρίων συνθετών • Αναλύουν και εκτελούν Κυπριακή Μουσική (ώστε να αποκτήσουν θετική σχέση με τα ενδογενή της νοήματα), ώστε να αναθεωρήσουν τον πρότερο χαρακτηρισμό της ως «χωριάτικη» (έτσι, θα διαγράψουν τους αρνητικούς
--	--	---	---

		<i>καθ'εαυτή), πιθανόν να συμβάλει στο να διαγράψουν οι μαθητές τους αρνητικούς συσχετισμούς που διατηρούν με τη συγκεκριμένη μουσική</i>	εξωμουσικούς της προσδιορισμούς που διατηρούν)
5.4	επιδεικνύουν θετική περιέργεια για τη μουσική παράδοση και σύγχρονη δημιουργία άλλων πολιτισμών και να τους σέβονται ως διαφορετικούς αλλά ίσους	<ul style="list-style-type: none"> • Ομοιότητες και διαφορές ως προς τα μουσικά και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της μουσικής που υπάρχουν μεταξύ της μουσικής παράδοσης του τόπου των ιδίων και άλλων, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Το ρεμπέτικο στην Ελλάδα, το φάντο στην Πορτογαλία και το φλαμέγκο στην Ισπανία έχουν αντίστοιχες κοινωνικές διαδρομές ○ Η ελληνόφωνη μουσική της Κάτω Ιταλίας περιλαμβάνει στοιχεία τόσο του αρχαίου ελληνικού όσο και του ρωμαϊκού πολιτισμού • Παραγωγή θετικού μουσικού νοήματος (βλ. Β4 ΔΕ 5.3 Ακρόασης, Σημείωση) 	<ul style="list-style-type: none"> • Εντοπίζουν τα πολιτισμικά και μουσικά στοιχεία που τους ενώνουν και τους διαφοροποιούν σε σχέση με άλλους μουσικούς πολιτισμούς • Εντοπίζουν τις κοινωνικές συνθήκες που συνετέλεσαν στη δημιουργία ενός έργου • Εντοπίζουν και εξαγάγουν το συμπέρασμα ότι οι πλείστοι μουσικοί πολιτισμοί αποτελούν κράμα διαφόρων άλλων προγενέστερών τους

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Βαθμίδα 4 (Β΄ Γυμνασίου – Α΄ Λυκείου)

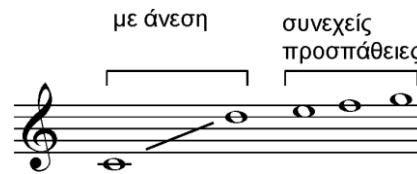
ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
	Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:	Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες	
1. Να αναπτύξουν δεξιότητες εκτέλεσης	1.1 εκτελούν μουσικά όργανα, επιδεικνύοντας τεχνική επάρκεια	Σοπράνο αυλός <ul style="list-style-type: none"> • Ορθό κράτημα, ορθοί δακτυλισμοί, κατάλληλο κλείσιμο οπών, ευελιξία στην κίνηση δακτύλων, σωστή τοποθέτηση επιστόμιου στα χείλη • Επαρκείς αναπνοές, ελεγχόμενη παραγωγή και πίεση του αέρα, επαρκής ροή του αέρα ανάλογα με τις ανάγκες της μουσικής, χαλαρός και χωρίς πόνο λαιμός, ομοιογένεια αναπνοών στο μουσικό σύνολο • Άρθρωση με χρήση της άκρης της γλώσσας, π.χ. «του», «ντου» <ul style="list-style-type: none"> ○ single tonguing ○ double tonguing • Ορθό τονικό ύψος, συνεχείς προσπάθειες για διόρθωσή του • Ποιοτικός ήχος στο χαμηλό και ψηλό register 	<ul style="list-style-type: none"> • Μιμούνται, οπτικά και ακουστικά, τον καθηγητή τους • Εκτελούν μεγάλης διάρκειας φθόγγους με στόχο το άνοιγμα της χωρητικότητας των πνευμόνων και τον έλεγχο της ποσότητας του αέρα που διαχέεται κατά το φύσημα στον σωλήνα του οργάνου • Εξασκούνται με το στόμα χωρίς όργανο, με το όργανο χωρίς να παράγουν ήχο • Μελωδικό σολφέζ • Ελέγχουν την πίεση του αέρα που στέλνουν στον σωλήνα του οργάνου

- Τεχνικές εκτέλεσης:

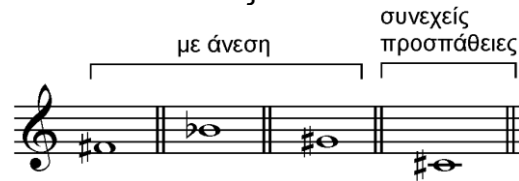
- *legato*
- *staccato*

- Έκταση:

- Φυσικές νότες

- Αλλοιώσεις

- Κατάλληλη χρήση του σώματος για ενίσχυση της ερμηνείας της μουσικής

Ιδιόφωνο καθορισμένου τονικού ύψους
(τύπου glockenspiel, ξυλόφωνου και μεταλλόφωνου, κ.λπ.)

- Εκτέλεση σε ποικίλα μεγέθη οργάνων, στην αρχή προετοιμασμένα και στη συνέχεια με όλες τις ράβδους
- Κατάλληλη στάση σώματος, ορθό κράτημα επικρουστήρων, εκτέλεση με έναν επικρουστήρα στο κάθε χέρι, ευχέρεια και στα δύο χέρια, ανεξαρτησία χεριών

- Κινούν το σώμα τους ανάλογα με το κλείσιμο της φράσης ή την κίνηση της μελωδίας

- Μιμούνται, οπτικά και ακουστικά, τον καθηγητή τους

			<ul style="list-style-type: none"> • Εκτέλεση προς την ίδια κατεύθυνση και την αντίθετη • Εκτέλεση ράβδου με ένα κτύπημα και με εναλλασσόμενα κτυπήματα • Τεχνικές εκτέλεσης <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>legato</i> ○ <i>staccato</i> ○ τρίλιες/τρέμολο ○ σβήσιμο ήχου • Εκτέλεση σε διάφορες δυναμικές • Εκτέλεση διατονικών και χρωματικών διαστημάτων, σε κλίμακες μέχρι 3 αλλοιώσεις, σε έκταση δύο οκτάβων • Συνδυασμός της εκτέλεσης με το τραγούδι <p>Άλλα όργανα, τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στο σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χορδόφωνα • Μεμβρανόφωνα • Ιδιόφωνα • Αερόφωνα • Ηλεκτρόφωνα 	<ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιούν τον καρπό του χεριού τους ώστε να επιτύχουν άνεση και ευελιξία κατά την εκτέλεση εναλλασσόμενων κτυπημάτων • Εξασκούνται στην εκτέλεση του οργάνου και του τραγουδιού ξεχωριστά, και στη συνέχεια μαζί • Πειραματίζονται • Ακολουθούν άτυπες διαδικασίες μάθησης: εκτελούν, εντοπίζουν λάθη, διορθώνουν, επανεκτελούν
	1.2	εκτελούν έργα, προβάλλοντας κατάλληλη ερμηνευτική άποψη	<p>Ερμηνεία με μουσικότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συμβατότητα με τα κομβικά μουσικά χαρακτηριστικά του είδους και του στίλ του έργου (βλ. Β4 ΔΕ 2.1 Ακρόασης) 	<ul style="list-style-type: none"> • Εντοπίζουν και επεξηγούν τα χαρακτηριστικά της μουσικής που πρόκειται να εκτελέσουν και περιγράφουν το άκουσμα που επιθυμούν να επιτύχουν

		<ul style="list-style-type: none"> • Συνέπεια στην ερμηνεία του μουσικού στίλ καθ' όλη τη διάρκεια της εκτέλεσης • Το μουσικό θέμα • Ορθές φράσεις • Έκφραση: κατάλληλες ταχύτητες, εντάσεις και άρθρωση • Άνεση, ροή • Εκφραστικότητα, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ σε ένα έργο του κλασικισμού τα συναισθήματα εκφράζονται συγκρατημένα ενώ σε ένα ρομαντικό έργο προβάλλονται με σχετική υπερβολή 	<ul style="list-style-type: none"> • Αναδεικνύουν τα πιο πάνω χαρακτηριστικά κατά την εκτέλεσή τους • Προβάλλουν επαρκώς το θέμα • Φραζάρουν • Εξασκούνται συστηματικά και συνειδητά • Προσαρμόζουν το προσωπικό τους μουσικό στίλ στις εκφραστικές ανάγκες του έργου
1.3	εκτελούν έργα με το αυτί	<p>Άτυπες διαδικασίες μάθησης</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκτέλεση ηχογραφημένης μουσικής, με μίμηση: δοκιμή με το αυτί, διόρθωση λάθους και επανεκτέλεση <ul style="list-style-type: none"> ○ Σε πρώτο στάδιο, ακολουθούνται οι μουσικές προτιμήσεις των μαθητών ○ Σε δεύτερο στάδιο, συμπεριλαμβάνονται έργα της επιλογής του καθηγητή • Αναπαραγωγή από την πλήρη μορφή της μουσικής, και από την κατανεμημένη της μορφή (δηλ. δίνεται στους μαθητές το κάθε όργανο σε ξεχωριστά tracks) • Εκτέλεση ηχογραφημένης μουσικής με το αυτί – χωρίς παρτιτούρα, η σημειογραφία έπεται και λειτουργεί ως βοήθημα για την εκτέλεση της μουσικής και ποτέ ως αυτοσκοπός 	<ul style="list-style-type: none"> • Αναπαράγουν και εκτελούν μουσική σε ομάδες εργασίας επιλογής των ιδίων • Ακολουθούν οδηγούς παρτιτούρας και άλλο βοηθητικό οπτικό υλικό για την εκτέλεσή τους

			<ul style="list-style-type: none"> • Διαπλοκή δραστηριοτήτων: Εκτέλεση-Ακρόαση-Σύνθεση/Αυτοσχεδιασμός ενσωματωμένες σε μία εκτέλεση 	<ul style="list-style-type: none"> • Εκτελούν και αυτοσχεδιάζουν μουσική, ακολουθώντας την πιο κάτω μορφή - στην οποία ενσωματώνουν την ομαδική τους σύνθεση (π.χ. θέμα): <table border="1" data-bbox="1653 419 2190 582"> <tr> <td>4μ. Θέμα Όλοι</td> <td>4μ. Αυτοσχ/ σμός</td> <td>4μ. Θέμα Όλοι</td> <td>4μ. Αυτοσχ/ σμός</td> <td>4μ. Θέμα Όλοι</td> </tr> </table>	4μ. Θέμα Όλοι	4μ. Αυτοσχ/ σμός	4μ. Θέμα Όλοι	4μ. Αυτοσχ/ σμός	4μ. Θέμα Όλοι																																																	
4μ. Θέμα Όλοι	4μ. Αυτοσχ/ σμός	4μ. Θέμα Όλοι	4μ. Αυτοσχ/ σμός	4μ. Θέμα Όλοι																																																						
<p>2. Να αποκτήσουν γνώσεις και να ακολουθούν διαδικασίες μουσικού γραμματισμού για την εκτέλεση έργων ποικίλου ρεπερτορίου</p>	1.4	<p>εκτελούν μουσική από μνήμης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τρόποι αξιοποίησης των μουσικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την απομνημόνευση της μουσικής, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ο Ανάλυση της μορφής και της αρμονίας του έργου ο Συστηματική εξάσκηση και πολλές επαναλήψεις 	<ul style="list-style-type: none"> • Αποκωδικοποιούν μουσική σημειογραφία, ώστε να την εκτελέσουν • Σολφέζ: ρυθμικό, μελωδικό • Μουσική ορθογραφία • Παράδειγμα Οδηγού Αρμονίας: <table border="1" data-bbox="1653 1141 2132 1431"> <tr> <td>Νύχ-</td> <td>τα βρο-χε</td> <td>ρή</td> <td>κι άδειο το</td> <td>χέ-</td> <td>ρι</td> </tr> <tr> <td>Ρε</td> <td>Ρε</td> <td></td> <td>Ντο</td> <td>Ντο</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Λα Λα</td> <td>Λα Λα</td> <td>∕</td> <td>Λα Λα</td> <td>Λα Λα</td> <td>∕</td> </tr> <tr> <td>Ψά</td> <td>χνει να σε</td> <td>βρει,</td> <td>μα δεν το</td> <td>ξε-</td> <td>ρει</td> </tr> <tr> <td>Ρε</td> <td>Ρε</td> <td></td> <td>Ντο</td> <td>Ντο</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Λα Λα</td> <td>Λα Λα</td> <td>∕</td> <td>Σολ Σολ</td> <td>Σολ Σολ</td> <td>∕</td> </tr> <tr> <td>βρει</td> <td colspan="5">.....</td> </tr> <tr> <td>Ντο</td> <td>Ντο</td> <td>Λα</td> <td>Λα</td> <td>Μι</td> <td>Μι</td> </tr> <tr> <td>Φα Φα</td> <td>Φα Φα</td> <td>Μι</td> <td>Μι</td> <td>Μι</td> <td>Μι</td> </tr> </table>	Νύχ-	τα βρο-χε	ρή	κι άδειο το	χέ-	ρι	Ρε	Ρε		Ντο	Ντο		Λα Λα	Λα Λα	∕	Λα Λα	Λα Λα	∕	Ψά	χνει να σε	βρει,	μα δεν το	ξε-	ρει	Ρε	Ρε		Ντο	Ντο		Λα Λα	Λα Λα	∕	Σολ Σολ	Σολ Σολ	∕	βρει					Ντο	Ντο	Λα	Λα	Μι	Μι	Φα Φα	Φα Φα	Μι	Μι	Μι	Μι
Νύχ-	τα βρο-χε	ρή	κι άδειο το	χέ-	ρι																																																					
Ρε	Ρε		Ντο	Ντο																																																						
Λα Λα	Λα Λα	∕	Λα Λα	Λα Λα	∕																																																					
Ψά	χνει να σε	βρει,	μα δεν το	ξε-	ρει																																																					
Ρε	Ρε		Ντο	Ντο																																																						
Λα Λα	Λα Λα	∕	Σολ Σολ	Σολ Σολ	∕																																																					
βρει																																																									
Ντο	Ντο	Λα	Λα	Μι	Μι																																																					
Φα Φα	Φα Φα	Μι	Μι	Μι	Μι																																																					
			<ul style="list-style-type: none"> • Ευρωπαϊκή σημειογραφία (βλ. πιο κάτω) • Οδηγοί μελωδίας και αρμονίας • Γραφική σημειογραφία • Προσωπική σημειογραφία • Πλήρης μορφή παρτιτούρας (full score) • Απομονωμένο μέρος παρτιτούρας (πάρτα) 																																																							

- Οι σημειώσεις του συνθέτη στην παρτιτούρα, χειρόγραφη παρτιτούρα, αυθεντική παρτιτούρα, παρτιτούρες εκδοτικών οίκων
- Ολοκληρωμένα έργα και αποσπάσματα
- Έργα στην αυθεντική τους μορφή, ενορχηστρώσεις, διασκευές και μεταγραφές
- Ακρίβεια και πιστότητα στο μουσικό κείμενο

Ρυθμός

- Αίσθηση του παλμού, άνεση και ροή στον ρυθμό, ρυθμική ενέργεια, εναλλαγές και ευελιξία όπου απαιτείται, π.χ.
 - στη μουσική μπαρόκ ο ρυθμός είναι ζωντανός και ιδιαίτερα ενεργητικός

- Αξίες:

- Μέτρα: Σύνθετα 6/8, Μεικτά: 7/8, 5/8, 9/8

- Αποδίδουν τα ρυθμικά στοιχεία σε απλά έργα, σύντομης διάρκειας, με «εκ πρώτης όψεως» ανάγνωση

- Άλλα ρυθμικά φαινόμενα:
 - σύνδεση διάρκειας
 - ελλιπές μέτρο
 - πολυρρυθμοί

Μελωδία

- ακρίβεια στις νότες και το τονικό ύψος
- Ανάγνωση:
 - στο κλειδί σολ, από το μεσαίο ντο μέχρι το Σολ΄
 - προσπάθειες για ανάγνωση απλής και σύντομης μελωδίας στο κλειδί του φα

Αρμονία

- Συγχορδίες και μπορντούν: απλά, σπασμένα, σε διαφορετικά ύψη
- Οστινάτι, Riffs, Vamps
- Ισοκράτης: απλό, με διαφορετικά ρυθμικά σχήματα

Κλίμακες

- μέχρι μία δίεση και μία ύφεση, σε μείζονα (Ντο, Σολ, Φα), και σε ελάσσονα κλίμακα (Λα, Μι, Ρε)
- προσπάθεια για κλίμακες μέχρι δύο σημεία αλλοιώσεων: Ρε και Σιβ μείζονα, και Σι και Σολ ελάσσονα

Τρόποι

- μείζονες τρόποι: ιόνιος, λύδιος, μιξολύδιος
- ελάσσονες τρόποι: αιολικός, δώριος, φρύγιος
- Πεντατονικές κλίμακες

- Αποδίδουν τα μελωδικά στοιχεία σε απλά έργα, σύντομης διάρκειας, με «εκ πρώτης όψεως» ανάγνωση

- Μπορντούν σε διαφορετικά ύψη

Ταχύτητα - Ένταση - Αρθρωση

- κατάλληλες, επαρκείς και σαφείς διακυμάνσεις, σύμφωνα με τις στιλιστικές απαιτήσεις του έργου
- προσεγγισμένη έκφραση και ποιότητα στους χρωματισμούς, σύμφωνα με τις στιλιστικές απαιτήσεις του έργου

Μορφή

- A-A, A-B, A-B-A
- κανόνα
- ροντό
- στροφή-ρεφρέν
- 12μετρο μπλουζ
- τραγούδια
- Βυζαντινή σημειογραφία, σε απλή μορφή:
Χαρακτήρες:

- ίσον
- ολίγον
- απόστροφος
- κλάσμα

Ανάγνωση:

- Παραλλαγή (ανάγνωση με βυζαντινούς φθόγγους)
- Μέλος (εκτέλεση με το κείμενο)

Ήχος: πλάγιος του δ΄

			<p>Ρεπερτόριο</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ελληνική και Κυπριακή Μουσική: αρχαία, βυζαντινή, παραδοσιακή, ρεμπέτικο, ελληνικό τραγούδι του 20ού αι., «κλασική» • Παραδοσιακές μουσικές του κόσμου • Δυτική μουσική • Δημοφιλής μουσική: ελληνική και ξένη • Τζαζ • Κινηματογραφική μουσική, Μιούζικαλ 	
3. Να εκτελούν σε ποικίλα μουσικά σχήματα και χώρους , έργα άλλων συνθέτων καθώς και δικά τους	3.1	εκτελούν έργα σόλο και σε ποικίλα μουσικά σύνολα	<ul style="list-style-type: none"> • Σολιστική μουσική ερμηνεία • Μουσικά σύνολα ποικίλων ειδών και στιλ μουσικής: δυτικής μουσικής, τζαζ, ροκ, αυλών, κυπριακής και ελληνικής μουσικής, ρεμπέτικη κομπανία, κ.λπ. (βλ. Β4 Δ.Ε. 2.1 Εκτέλεση, Ρεπερτόριο) • Ο ρόλος του κάθε οργάνου/ εκτελεστή στο μουσικό σύνολο, π.χ. συνοδευτικός, σολιστικός • Συγχρονισμός και Μουσική επικοινωνία μεταξύ των εκτελεστών ενός συνόλου, π.χ. οπτική, με το σώμα, με την αναπνοή • Ισορροπία στο μουσικό σύνολο, π.χ. προσοχή και ευαισθησία ως προς την ανάδειξη του όργανου που έχει σολιστικό ρόλο • Δοκιμές: ξεχωριστές δοκιμές, σε συνδυασμούς οργάνων και στο σύνολο των οργάνων 	<ul style="list-style-type: none"> • Αναλαμβάνουν σολιστικό ρόλο ή εκτελούν σόλο μουσική • Προσδιορίζουν και επεξηγούν τον συνοδευτικό-αρμονικό τους ρόλο τους μέσα στο σύνολο • Παρακολουθούν τις κινήσεις του σώματος εξάροντά μέσα σε μουσικό σύνολο, και διαμορφώνουν ανάλογα την εκτέλεσή τους

3.2	ερμηνεύουν έργα εντός της τάξης και του σχολείου, καθώς και στην κοινότητα, ενώπιων κοινού	<ul style="list-style-type: none"> • Προβλήματα που ενδέχεται να προκύψουν κατά την παράσταση και προσυμφωνημένες λύσεις, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ κόβεται μία χορδή ή πέφτει το stick του ντράμερ ○ κόβεται το ρεύμα ○ δεν γίνεται έγκαιρα η είσοδος του τραγουδιστή ή κάποιου οργάνου ○ χάνουν το μέτρο και τον παλμό και αποσυντονίζονται χρονικά • Έλεγχος ήχου (sound check) • Δοκιμή σκηνής: είσοδος στη σκηνή, στήσιμο στα βάρθρα, υπόκλιση, έξοδος • Ζέσταμα και Χόρδισμα • Μουσική επικοινωνία μαέστρου, μουσικού συνόλου και κοινού κατά την παράσταση (βλ. ΔΕ Β4 3.1 Εκτέλεση) • Η δημιουργία και φύλαξη μουσικών αρχείων 	<ul style="list-style-type: none"> • Να εκτελέσουν μία επιπρόσθετη φράση (π.χ. την εισαγωγή) • Να μειώσουν την έντασή τους ώστε να ακούσουν τον ντράμερ, σε περίπτωση που δεν υπάρχει μαέστρος για να αναλάβει τον ρόλο αυτό • Ο εκπαιδευτικός οδηγεί τους μαθητές να αντιληφθούν τη σημασία του ελέγχου ήχου, ώστε να τον επιζητούν πριν την παρουσίασή τους ενώπιων κοινού • Χορδίζουν χρησιμοποιώντας μηχανάκι ή με βάση το πιάνο • Ανταποκρίνονται κατάλληλα στις αντιδράσεις του μουσικού κοινού, π.χ. διατηρούν σοβαρό ύφος • Δημιουργούν ψηφιακό δίσκο, ακολουθώντας το στάδιο της ηχογράφησης, της επεξεργασίας του ήχου, της εγγραφής σε ψηφιακό δίσκο και τον πολλαπλασιασμό του. Δημιουργούν CD cover και ένθετο ψηφιακού δίσκου.
-----	--	--	--

	3.3	ακολουθούν τις οδηγίες του μαέστρου και να αναλαμβάνουν οι ίδιοι τον ρόλο αυτό	<ul style="list-style-type: none"> • Μουσική επικοινωνία με μαέστρο (βλ. ΔΕ Β4 3.1 Εκτέλεση) • Απλές τεχνικές διεύθυνσης μουσικού συνόλου: έγκαιρες, ξεκάθαρες και ακριβείς υποδείξεις για εισόδους, κλεισίματα, ταχύτητες και χρωματισμούς 	<ul style="list-style-type: none"> • Διευθύνουν τις ομαδικές τους εκτελέσεις και συνθέσεις, εντός ή/και εκτός τάξης
4. Να αναπτύξουν δεξιότητες αξιολόγησης μιας μουσικής εκτέλεσης	4.1	σχολιάζουν κριτικά τις εκτελέσεις δικών τους δημιουργιών καθώς και άλλων συνθετών, χρησιμοποιώντας τις μουσικές τους δεξιότητες και γνώσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Χαρακτηριστικά μουσικών κριτικών, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ο επώνυμη ο καλοπροαίρετη ο αντικειμενική και χωρίς προκαταλήψεις ο τεκμηριωμένη και εμπειριστατωμένη ο έμφαση στο λάθος της εκτέλεσης και όχι, προσωπικά, στον εκτελεστή ο προσωπικές προτιμήσεις και απόψεις του μαθητή/μουσικοκριτικού • Μουσικά κριτήρια, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ο Ακρίβεια στο μουσικό κείμενο ο Στιλιστική συνέπεια κατά την ερμηνεία ο Ερμηνευτικό στίλ του εκτελεστή (βλ. Β4 ΔΕ 2.1 Ακρόαση) • Στοιχεία σε μια εκτέλεση που αξίζει να σχολιαστούν καθώς παρουσιάζουν ενδιαφέρον, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ο ενδιαφέρουσα διάταξη του μουσικού συνόλου, η οποία αναδεικνύει όλα τα στοιχεία του έργου ο συνδυάζουν την εκτέλεσή τους με κίνηση 	<ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιούν εργαλεία αξιολόγησης με κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> ο Ρουμπρίκες ο Φυλλάδια Αυτοαξιολόγησης και Ετεροαξιολόγησης
	4.2	βελτιώνουν τις δεξιότητές τους στην εκτέλεση μουσικής	<ul style="list-style-type: none"> • Εγνωσμένου κύρους μουσικοί εκτελεστές και οι λόγοι καθιέρωσής τους, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ο Jimi Hendrix για τους πρωτότυπους τρόπους εκτέλεσης της ροκ κιθάρας 	<ul style="list-style-type: none"> • Εντοπίζουν και αναλύουν τις εκτελέσεις καταξιωμένων εκτελεστών

			<ul style="list-style-type: none"> • Εγνωσμένου κύρους εκτελεστές ως μοντέλο προς μίμηση, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ η δεξιοτεχνία και η εκφραστικότητα της Michala Petri στην εκτέλεση αυλού ○ μίμηση της τεχνικής distortion από τον Jimi Hendrix • Αδυναμίες και ελλείψεις σε μια μουσική εκτέλεση (βλ. Β4 ΔΕ1 1.2 και 1.3 Εκτέλεση) • Τρόποι μελέτης για βελτίωσή τους, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ μελέτη του μουσικού κειμένου ○ μελέτη σε αργή ταχύτητα και σταδιακή αύξησή της • Απώτεροι στόχοι για προσωπική μουσική εξέλιξη, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ η βελτίωση της ευελιξίας των δακτύλων ○ ο διαχειρίσιμος του άγχους εκτέλεσης 	<ul style="list-style-type: none"> • Αιτιολογούν την προτίμησή τους προς συγκεκριμένους μουσικούς εκτελεστές, και τους παρακολουθούν εις βάθος • Εκτελούν ασκήσεις ευελιξίας των δακτύλων • Εκτελούν μουσική ενώπιων φίλων
5. Να αναπτύξουν διά βίου στάσεις μουσικού εκτελεστή	5.1	απολαμβάνουν την εκτέλεση μουσικής στην προσωπική τους ζωή και το στενό τους περιβάλλον	<ul style="list-style-type: none"> • Νέες κυκλοφορίες έργων και μουσικών εκτελέσεων, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ ενημέρωση από τις επίσημες ιστοσελίδες των εκτελεστών και των δισκογραφικών εταιριών, συνδρομή σε μουσικά περιοδικά • Προσωπική δισκοθήκη και πνευματικά δικαιώματα των συντελεστών, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ ψηφιακή δισκοθήκη ○ απαγορευμένη χρήση του έργου για εμπορικό σκοπό, απαγόρευση της τροποποίησης του έργου 	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσιάζουν στην τάξη τον νέο δίσκο τραγουδιστή • Αρχαιοθετούν τα μουσικά τους αρχεία στον μουσικό τους υπολογιστή, ανάλογα με το μουσικό τους στιλ

		<ul style="list-style-type: none"> ○ μουσικές βιβλιοθήκες και αρχεία ανοικτής πρόσβασης • Πρακτικές ορθής χρήσης, φύλαξης και συντήρησης μουσικών οργάνων, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ μακριά από πηγές θερμότητας, υγρασία, σκόνη • Οι λειτουργίες και η προσφορά της μουσικής εκτέλεσης στη ζωή του ανθρώπου, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ ψυχική υγεία ○ πνευματική εγρήγορση ○ διασκέδαση 	<ul style="list-style-type: none"> • Σε περιόδους που βιώνουν άγχος ή λύπης, εκτελούν μουσική για να απαλύνουν τα συναισθήματά τους • Εκτελούν μουσική σε οικογενειακές και φιλικές συνάξεις για σκοπούς διασκέδασης
5.2	ερμηνεύουν μουσική σε μουσικές και καλλιτεχνικές δράσεις στο ευρύτερό τους περιβάλλον	<ul style="list-style-type: none"> • Οι μουσικές απόψεις του ιδίου και των συμμαθητών/συνεργατών του (βλ. Β4 ΔΕΕ 1.2 και 1.3 Εκτέλεση) • Εποικοδομητική αλληλεπίδραση και επικοινωνία με τους υπόλοιπους εκτελεστές και τον μαέστρο, καθώς και άλλους ερασιτέχνες ή επαγγελματίες του χώρου, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ συνέπεια στα χρονοδιαγράμματα ○ συγκεκριμένη και εποικοδομητική κριτική με παρατηρήσεις και εισηγήσεις ○ αμεσότητα και ειλικρίνεια ○ επαγγελματισμός, φιλικότητα • Ο σκοπός, ο χαρακτήρας και το πλαίσιο μιας μουσικής δράσης, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ στο πλαίσιο εκδήλωσης για ενημέρωση του ευρέως κοινού για κάποιο κοινωνικό ζήτημα ή ιατρικό θέμα, σε ανοικτό χώρο 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανταλλάσσουν απόψεις με τους συμμαθητές τους σχετικά με όλες τις εκφάνσεις της εκτέλεσής τους • Εκφράζουν με ειλικρίνεια και σαφήνεια τις εισηγήσεις τους για βελτίωση της εκτέλεσής τους, μέσα σε κλίμα σεβασμού και συναίνεσης • Συμμετέχουν σε δράση με ενημερωτικό χαρακτήρα για τον ρατσισμό ή την καταπολέμηση του καπνίσματος, στην κεντρική πλατεία της πόλης τους

		<p>Η μουσική στην κοινότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συναυλίες, τοπικά φεστιβάλ και μουσικές εκδηλώσεις, θεσμοθετημένα και μη, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Δήμων και κοινοτήτων • Παραδοσιακά πανηγύρια, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ Ανθεστήρια ○ Κατακλυσμού ○ Απόκριες 	<ul style="list-style-type: none"> • Συμμετέχουν σε ομάδες σάμπα που συμμετέχουν στην καρναβαλίστικη παρέλαση ή σε ομάδα κανταδόρων
5.3	<p>συνεργάζονται επιτυχώς με ερασιτέχνες ή επαγγελματίες του καλλιτεχνικού χώρου, επιδεικνύοντας σεβασμό προς όλες τις μουσικές πρακτικές και επιλογές</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Το καλλιτεχνικό προφίλ και η προσφορά των καλλιτεχνών με τους οποίους συνεργάζονται, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ εκτίμηση προς τους μουσικούς που συνέβαλαν στη δημιουργία ή/και την εξέλιξη της μουσικής πράξης ή/και δημιουργίας στην Κύπρο • Προϋποθέσεις αμοιβαίας επικοινωνίας και συντονισμός μεταξύ των εμπλεκομένων (βλ. Β4 Δ.Ε. 5.2 Εκτέλεσης) • Εύρυθμη λειτουργία καλλιτεχνικών χώρων, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> ○ έγκαιρη προσέλευση ○ συνεργασία με επαγγελματίες του χώρου, π.χ. διοργανωτές, φωτιστές 	<ul style="list-style-type: none"> • Ενημερώνονται και εκτιμούν την προσφορά των καλλιτεχνών με τους οποίους συνεργάζονται • Έρχονται έγκαιρα σε επικοινωνία με τους διοργανωτές και τους τεχνικούς ήχου και φωτισμού, ώστε να διευθετήσουν το στήσιμό τους στην σκηνή

ΑΡΜΟΝΙΑ-ΑΚΟΥΣΤΙΚΑ (≈60 π.)

ΤΑΞΗ: Β΄ Λυκείου

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Οι μαθητές/τριες να έρθουν σε επαφή με την ευρωπαϊκή μουσική για βαθύτερη κατανόηση των αρμονικών νόμων που επικρατούσαν από το 1650– 1900 περίπου

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:

(Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/ Τρόπος σκέψης, Στάσεις/ Αξίες)

ΘΕΩΡΙΑ- ΑΡΜΟΝΙΑ

ΑΚΟΥΣΤΙΚΑ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΥΠΑΓΟΡΕΥΣΗ (ΔΙCΤΕΕΉ) – ΣΟΛΦΕΖ

ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ
(προτεινόμενες
διδασκτικές ώρες 12)

- αποκτήσουν αίσθηση του παλμού και έμφασης
- αντιλαμβάνονται τα ισχυρά και ασθενή μέρη του μέτρου και να βρίσκουν τον μετρικό σπλισμό
- αναγνωρίζουν απλά και σύνθετα μέτρα
- κατανοούν την έννοια των απλών και σύνθετων μέτρων
- αναγνωρίζουν ποικιλία απλών και σύνθετων μέτρων από ακρόαση μουσικών έργων
- αντιλαμβάνονται την αναλογική σχέση μεταξύ των βασικών ρυθμικών αξιών και παύσεων σε σχέση με τον παλμό του μέτρου
- συνθέτουν ρυθμικά σχήματα και να τα εκτελούν ατομικά ή ομαδικά στην τάξη σε δοσμένο μετρικό σπλισμό
- συνθέτουν βασικά μελωδικά σχήματα σε απλά και σύνθετα μέτρα

- επιδεικνύουν άνεση στην ανάγνωση και γραφή νότων στο κλειδί του Σολ
- εκτελούν με άνεση διάφορα ρυθμικά σχήματα (προηγείται μιμητική εκτέλεση)
- **αναγνωρίζουν ακουστικά, ποικιλία ρυθμικών σχημάτων (διαδοχή ρυθμικών αξιών)**
- επιδεικνύουν άνεση στην ανάγνωση ρυθμικών σχημάτων
- εντοπίζουν ρυθμικά σχήματα σε αποσπάσματα επιλεγμένων μουσικών κομματιών
- επιδεικνύουν επαρκή άνεση στη γραφή ποικίλων ρυθμικών σχημάτων με ή χωρίς παύσεις (βαθμιαία αύξηση δυσκολίας)

Έννοια του

- παλμού - έμφασης
- ισχυρού - ασθενούς μέρους του μέτρου
- μετρικού σπλισμού

Διάκριση απλού και σύνθετου μέτρου
Παραδείγματα μετρικών σπλισμών :
4/4, 2/4, 3/4, 3/8, 6/8

Εντοπισμός νότων στα πλήκτρα του πιάνου

Έννοια πενταγράμμου και κλειδί του Σολ
Ονομασία νότων από το πεντάγραμμο

Ρυθμικές αξίες και συνδυασμοί τους :
τέταρτο, μισό, ολόκληρο, όγδοο,
4 δεκαταέκτα,
τέταρτο παρεστιγμένο –όγδοο,
όγδοο- τέταρτο παρεστιγμένο,
όγδοο -2 δεκαταέκτα ,
2 δεκαταέκτα -όγδοο ,

		<p>- αναγνωρίζουν και να ταυτίζουν ρυθμομελωδικά σχήματα σε συνδυασμό ακρόασης και παρτιτούρας</p> <ul style="list-style-type: none"> - τραγουδούν ποικιλία βασικών ρυθμομελωδικών σχημάτων με 3 ή 4 νότες (μιμητικά με ταυτόχρονη εκφορά των ονομάτων των νότων και χειρονομική επίδειξη του ύψους κάθε νότας π.χ. σολ-σι-λα, σολ-σι-ρε κλπ.). Σταδιακά εισάγονται όλες οι νότες και εκτός πενταγράμμου με χρήση βοηθητικών γραμμών - καταγράφουν ποικιλία ρυθμομελωδικών σχημάτων - επιδεικνύουν άνεση στην ανάγνωση και γραφή ρυθμομελωδικών σχημάτων σε απλά και σύνθετα μέτρα (με μέτρημα με το χέρι) - μπορούν να γράφουν ρυθμομελωδικά σχήματα μουσικής υπαγόρευσης σε απλά και σύνθετα μέτρα 	<p>Τρίηχο όγδοα Όγδοο-τέταρτο-όγδοο</p> <p>Παύσεις: παύση τετάρτου, ογδού</p>	
<p>1. ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΑ Οι μαθητές να κατανοούν, να αναγνωρίζουν, να εντοπίζουν, να αξιολογούν, να καταγράφουν και να αξιοποιούν τις γνώσεις τους για τα διαστήματα (προτεινόμενες διδακτικές ώρες 6)</p>	1.1	κατανοούν την έννοια των διαστημάτων και να διακρίνουν αν είναι ανιόντα ή κατιόντα, μελωδικά ή αρμονικά.	- αναγνωρίζουν ακουστικά μελωδικά διαστήματα ημιτονίου και τόνου (2ας μικρή και 2ας μεγάλη) απεικονίζοντας στο χώρο το ύψος των νότων με τα χέρια τους	Η έννοια του διαστήματος
	1.2	αναγνωρίζουν τον ποσοτικό χαρακτήρα των διαστημάτων (2 ^α , 3 ^η , κλπ.)	- αναγνωρίζουν ακουστικά αρμονικά διαστήματα ημιτονίου και τόνου (2ας μικρή και 2ας μεγάλη)	Ακουστική και οπτική διάκριση ανιόντων-κατιόντων διαστημάτων
	1.3	αναγνωρίζουν τον ποιοτικό χαρακτήρα των διαστημάτων (μικρά, αυξημένα κλπ.)	- αντιλαμβάνονται τη διαφορά μεταξύ ημιτονίου και τόνου μέσα από μιμητική εκτέλεση	Ακουστική και οπτική διάκριση μελωδικών-αρμονικών διαστημάτων
	1.4	αναγνωρίζουν τα διάφωνα διαστήματα και να κατανοούν τους τρόπους λύσης τους	-αναγνωρίζουν μελωδικά διαστήματα ημιτονίου και τόνου σε αποσπάσματα από ρεπερτόριο	Τα ονόματα των διαστημάτων και ο ποσοτικός τους χαρακτήρας : 1η, 2η, 3η κλπ.
	1.5	μπορούν να τραγουδούν και να εκτελούν στα Μ.Ο. μελωδικά ή αρμονικά διαστήματα από δοσμένη νότα	-επιδεικνύουν άνεση στη φωνητική εκτέλεση διαστημάτων ημιτονίου, τόνου	Τα είδη των διαστημάτων και ο ποιοτικός τους χαρακτήρας: μικρά, μεγάλα, αυξημένα, ελαττωμένα
	1.6	καλλιεργήσουν την ακουστική τους μνήμη σε σχέση με συγκεκριμένα διαστήματα και να είναι σε θέση να τα ανακαλούν συνδυάζοντάς τα με γνωστά τους τραγούδια/ κομμάτια	-κατανοούν τα είδη των διαστημάτων μέσω της αναφοράς στο clavier ή πιάνο - είναι σε θέση να σχηματίζουν γραπτώς διαστήματα ημιτονίου και τόνου σε δοσμένη νότα βάσης ή κορυφής <i>Γίνεται το ίδιο για το τριημιτόνιο (2ας αυξημένο) ταυτοφωνία, 8^{ης} κλπ.</i> -να καταγράφουν από ακρόαση βαθμιαία όλο και πιο δύσκολα μελωδικά διαστήματα	Ορισμός ταυτοφωνίας και εναρμόνιων νότων Οι κατηγορίες -Σύμφωνα και διάφωνα- διαστήματα και οι αναστροφές τους

		που περιέχουν αυτά τα διαστήματα (2 ^{ος} – Γιαρέμ, 3 ^{ος} Ήλιε που Χάθηκες, 4 ^{ος} Εφτά Ποτήρια κλπ)	-είναι σε θέση να αναγνωρίζουν ακουστικά διάφορα είδη διαστημάτων όπως 2 ^α μικρή, 3 ^η Μεγάλη, 5 ^η Καθαρή κλπ. είτε με τη χρήση πιάνου είτε μέσα σε αποσπάσματα αντιπροσωπευτικών δειγμάτων ρεπερτορίου -μπορούν να τραγουδούν μελωδικά διαστήματα από δοσμένη νότα καθώς και διαστηματικές σχέσεις (με ή/και χωρίς πιάνο) -έχουν αναπτύξει την ακουστική τους μνήμη και τις ακουστικές τους δεξιότητες ώστε να μπορούν να ανακαλούν και να τραγουδούν μικρά μελωδικά σχήματα σε σχέση με τα διαστήματα από τα οποία αποτελείται - είναι σε θέση να αναστρέφουν διαστήματα -επιδεικνύουν άνεση στη μουσική ανάγνωση όλων των μελωδικών διαστημάτων -αναπτύξουν την εσωτερική τους ακοή - να αναπτύξουν δεξιότητες γραφής (dicteé)	
	1.7	μπορούν να κατασκευάζουν και να καταγράφουν διαστήματα όλων των ειδών		
	1.8	αναγνωρίζουν διαστήματα μέσα από την μελέτη παρτιτούρας		
	1.9	επιδεικνύουν ικανότητα φωνητικής εκτέλεσης χωρίς τη συνοδεία πιάνου αναπτύσσοντας την εσωτερική τους ακοή		
2. ΜΕΙΖΟΝΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ Οι μαθητές να γνωρίζουν, να κατανοούν, να εντοπίζουν, να αξιολογούν και να αξιοποιούν τις γνώσεις τους για τις μείζονες κλίμακες (προτεινόμενες διδακτικές ώρες 12)	2.1	κατανοούν την έννοια της μείζονας διατονικής κλίμακας και να την κατασκευάζουν	-αναγνωρίζουν ακουστικά μελωδικά διαστήματα ημιτονίου, τόνου στο πιάνο -αντιλαμβάνονται ότι η διαδοχική σειρά Τ-Τ-Η-Τ-Τ-Τ-Η δημιουργεί μια μείζονα κλίμακα -επιδεικνύουν άνεση στη γραφή και ανάγνωση του οπλισμού και των νότων της Ντο μείζονας κλίμακας -αναγνωρίζουν και να καταγράφουν ρυθμομελωδικά σχήματα σε μείζονες κλίμακες - είναι σε θέση να καταγράψουν από ακρόαση ένα μικρό απόσπασμα 4-8 μέτρων σε συγκεκριμένη μείζονα κλίμακα - είναι σε θέση να κάνουν μεταφορά ενός μουσικού αποσπάσματος από μια μείζονα σε μια άλλη μείζονα κλίμακα -αποδίδουν φωνητικά δίφωνα αντίστιξη για την καλλιέργεια της τονικής αίσθησης (χρησιμοποιώντας ανάλογες δραστηριότητες οι μαθητές διδάσκονται μείζονες κλίμακες μέχρι και 2 σημεία αλλοιώσεων)	Η έννοια της μείζονας κλίμακας Ντο μείζονα διατονική κλίμακα Διάταξη, κατανόηση και σύγκριση τόνων και ημιτονίων Ονομασία των βαθμίδων της κλίμακας (τονική, επιτονική, μέση, υποδεσπόζουσα, προσαγωγέας κλπ.) Μείζονες διατονικές κλίμακας με διέσεις και υφέσεις Επεξήγηση και χρήση κύκλου πέμπτων (σολ, ρε, λα, μι, φα, σιβ, μιβ) Μείζονες τονικότητες σε κλειδί του Σολ
	2.2	είναι σε θέση να εκτελούν φωνητικά τη Ντο μείζονα διατονική κλίμακα		
	2.3	χρησιμοποιούν τις νότες της Ντο μείζονας κλίμακας σε συνθέσεις και αυτοσχεδιασμούς τους		
	2.4	επιδεικνύουν ευχέρεια στην εύρεση, γραφή και ανάγνωση του οπλισμού των μειζόνων κλιμάκων		
	2.5	μπορούν να αντιληφθούν μέσα από την ακρόαση αντιπροσωπευτικών μουσικών παραδειγμάτων την αίσθηση της τονικότητας		
	2.6	είναι σε θέση να βρουν την τονικότητα μέσω ενεργητικής ακρόασης και εκτέλεσης και μελέτη παρτιτούρας		
	2.7	μπορούν να αποδίδουν φωνητικά μουσικά αποσπάσματα σε διάφορες μείζονες τονικότητες σε κλειδιά σολ		

		και φα με βαθμιαία αυξανόμενο βαθμό δυσκολίας.		
3. ΕΛΑΣΣΟΝΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ Οι μαθητές να κατανοούν, να αναγνωρίζουν, να εντοπίζουν, να αξιολογούν, να καταγράφουν και να αξιοποιούν τις γνώσεις τους για τις ελάσσονες κλίμακες <i>(προτεινόμενες διδακτικές ώρες 8)</i>	3.1	κατανοούν την έννοια της ελάσσονος κλίμακας και να γνωρίζουν τη δομή της με βάση τη διάταξη των διαφόρων διαστημάτων.	-αναγνωρίζουν ακουστικά μελωδικά διαστήματα ημιτονίου, τόνου και τριμητονίου -κατανοούν την έννοια του διαστήματος ημιτονίου, τόνου και τριμητονίου	Η έννοια της Λα Αρμονικής ελάσσονας κλίμακα και η δομή της Τριμητόνιο
	3.2	είναι σε θέση να τραγουδούν μια ελάσσονα κλίμακα		Αναφορά στη μελωδική και φυσική ελάσσονα κλίμακα
	3.3	μπορούν να κατασκευάζουν διάφορες ελάσσονες κλίμακες από δοσμένη νότα (μέχρι 2 διέσεις και 2 υφέσεις)	-αναγνωρίζουν και να καταγράφουν ρυθμομελωδικά σχήματα σε ελάσσονες κλίμακες	Σχετικές κλίμακες
	3.4	επιδεικνύουν άνεση στην εύρεση, γραφή και ανάγνωση του οπλισμού των ελασσόνων κλιμάκων	-αναγνωρίζουν ακουστικά και να καταγράφουν απλά και βαθμιαία πιο δύσκολα μελωδικά σχήματα σε ελάσσονες τονικότητας -καλλιεργήσουν την ακουστική τους μνήμη ώστε να ανακαλούν και να τραγουδούν μικρά ρυθμομελωδικά σχήματα σε ελάσσονες τονικότητες	Ελάσσονες κλίμακες με διέσεις και υφέσεις και κύκλος πέμπτων (μέχρι 2 διέσεις και 2 υφέσεις)
	3.5	μπορούν να αντιληφθούν μέσα από την ακρόαση αντιπροσωπευτικών μουσικών παραδειγμάτων την αίσθηση της τονικότητας μιας ελάσσονος κλίμακας	-εκτελούν φωνητικά, διευθύνοντας, επιλεγμένες ρυθμομελωδικές ασκήσεις, τραγούδια και μουσικά αποσπάσματα από τη μουσική φιλολογία που θα διδαχθούν στο μάθημα της ιστορίας της μουσικής σε ελάσσονες κλίμακες	Ομώνυμες κλίμακες
	3.6	είναι σε θέση να τραγουδούν μικρές μελωδικές φράσεις σε ελάσσονες κλίμακες		
	3.7	επιδεικνύουν άνεση στην εύρεση της τονικότητας μιας ελάσσονας κλίμακας μέσα από δραστηριότητες ενεργητικής ακρόασης και μελέτη παρτιτούρας		
	3.8	μπορούν να καταγράφουν από ακρόαση μελωδικές φράσεις σε ελάσσονες τονικότητας		
	3.9	χρησιμοποιούν τις ελάσσονες κλίμακες σε δικές τους συνθέσεις αυτοσχεδιασμούς		
	3.10	μπορούν να αντιστοιχίζουν μείζονες κλίμακες με τις σχετικές τους ελάσσονες		
	3.11	είναι σε θέση τόσο ακουστικά όσο και οπτικά να βρίσκουν την αρχική τονικότητα ενός αποσπάσματος και να τη μεταφέρουν στη σχετική της		

	3.12	μπορούν να συγκρίνουν μείζονες με τις ομώνυμες τους ελάσσονες τόσο ακουστικά όσο και οπτικά		
4. ΣΥΓΧΟΡΔΙΕΣ ΤΡΙΦΩΝΕΣ Οι μαθητές/τριες να αντιληφθούν, να εξοικειωθούν με βασικές αρχές γραφής, να αναγνωρίζουν οπτικά και ακουστικά την δημιουργία τρίφωνων και τετράφωνων συγχορδιών με πρακτική εφαρμογή στο πιάνο (προτεινόμενες διδακτικές ώρες 4)	4.1	αντιλαμβάνονται τα διαστήματα που καθορίζουν το είδος μιας συγχορδίας	-αναγνωρίζουν ακουστικά το είδος της συγχορδίας σε κλειστή θέση -διαβάζουν συγχορδίες σε μορφή αρπέζ σε ευθεία κατάσταση και να τραγουδούν κάθε νότα χωριστά (1η ,3η,5η) -αποδίδουν φωνητικά τις διάφορες συγχορδίες σε μορφή αρπέζ σε αναστροφές -συνοδεύουν με το αριστερό χέρι μια απλή 4μετρη φράση στο πιάνο , κάνοντας χρήση των τρίφωνων κυρίων συγχορδιών -εκτελούν στο πιάνο συνδέσεις με κύριες συγχορδίες με στόχο τη δημιουργία μικρών φράσεων - αναγνωρίζουν ακουστικά το είδος μιας συγχορδίας. - καταγράφουν τη συγχορδία στο πεντάγραμμα με δοσμένη τη θεμέλιο	Είδη συγχορδιών: Μείζονες, ελάσσονες, αυξημένες, ελαττωμένες Δημιουργία τρίφωνων συγχορδιών σε ευθεία κατάσταση και σε αναστροφές. Θεμέλιος ή βάση, μέση, κορυφή της συγχορδίας Είδη συγχορδιών στις μείζονες και ελάσσονες κλίμακες Ρόλος κύριων και δευτερευουσών συγχορδιών σε μια κλίμακα Μετατροπή μιας συγχορδίας σε άλλο είδος Κύριες συγχορδίες και Δευτερεύουσες συγχορδίες Τα τέσσερα είδη φωνών: σοπράνο, άλτο, τενόρος, μπάσος
	4.2	σχηματίζουν τρίφωνη συγχορδία με δοσμένη θεμέλιο ή κορυφή και να την ονομάζουν		
	4.3	σχηματίζουν όλα τα είδη των τρίφωνων συγχορδιών σε ευθεία κατάσταση και τις αναστροφές τους τόσο σε μείζονες όσο και ελάσσονες κλίμακες		
	4.4	μπορούν να μετατρέπουν μια συγχορδία σε όλα τα άλλα είδη, π.χ από ελάσσονα σε μείζονα και αντίθετα, από ελαττωμένη σε ελάσσονα ή από μείζονα σε αυξημένη		
	4.5	κατανοούν τον ρόλο των κύριων και δευτερευουσών συγχορδιών στις μείζονες και ελάσσονες κλίμακες		
	4.6	βρίσκουν σε ποιες μείζονες και ελάσσονες κλίμακες ανήκει μία συγχορδία		
	4.7	κατανοούν την έκταση των τεσσάρων φωνών (σοπράνο, άλτο, τενόρος, μπάσος)		
5. ΣΥΓΧΟΡΔΙΕΣ ΤΕΤΡΑΦΩΝΕΣ (προτεινόμενες διδακτικές ώρες 8)	5.1	κατανοούν τον τρόπο γραφής σε δύο πεντάγραμμα (κλειδί του Σολ και Φα)	-αντιλαμβάνονται, αναγνωρίζουν και εκτελούν φωνητικά τετράφωνες μείζονες και ελάσσονες συγχορδίες	Χρήση δύο πενταγράμμων και κλειδί του Σολ και Φα Προσανατολισμός των στελεχών των νότων
	5.2	εξοικειωθούν με τη σωστή χρήση των στελεχών των νότων		
	5.3	μετατρέπουν με ευχέρεια μια τρίφωνη σε τετράφωνη συγχορδία		

	5.4	σχηματίζουν τις κύριες συγχορδίες I, IV, V τετράφωνες στις μείζονες κλίμακες με πρακτική εξάσκηση στο πιάνο και ακολούθως γραπτώς		Μετατροπή μιας τρίφωνης σε τετράφωνη συγχορδία (εφαρμογή της ιδέας της επανάληψης θεμέλιου μία ή δύο οκτάβες ψηλότερα ή και σε ταυτοφωνία).
	5.5	σχηματίζουν τις κύριες συγχορδίες I, IV, V στις ελάσσονες κλίμακες με πρακτική εξάσκηση στο πιάνο και ακολούθως γραπτώς		Κύριες Συγχορδίες I, IV, V: Ντο, Σολ και Φα, Ρε και Σιb Μείζονες και Λα, Μι, Ρε και Σολ Ελάσσονες
	5.6	κατανοούν τη σημασία της σχέσης των συγχορδιών μεταξύ τους με βάση την απόσταση των θεμέλιών τους	-να αναγνωρίζουν τετράφωνες συγχορδίες σε αποσπάσματα αντιπροσωπευτικών δειγμάτων του ρεπερτορίου μέσα από δραστηριότητες ενεργητικής ακρόασης ή/και μελέτη παρτιτούρας -αποδίδουν φωνητικά μια τετράφωνη εναρμόνιση , σε 4 ομάδες(SATB)	Εισήγηση σειράς βημάτων για διπλασιασμό φθόγγων (κυρίως η θεμέλιος, σπάνια η 5 ^η και σε εξαιρετικές περιπτώσεις η 3 ^η) Παραλείψεις φθόγγων (5 ^η) και τριπλασιασμός της θεμέλιου
6. ΣΥΝΔΕΣΗ ΣΥΓΧΟΡΔΙΩΝ ΣΕ ΕΥΘΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ Οι μαθητές/τριες να αντιλαμβάνονται και να καταγράφουν σωστά την αρμονική διαδοχή που εμπεριέχει ένας μπάσος εφαρμόζοντας τους κανόνες των μελωδικών και αρμονικών κινήσεων των φωνών <i>(προτεινόμενες διδακτικές ώρες 8)</i>	6.1	κατανοούν το ρόλο της κάθε κύριας συγχορδίας	-αναγνωρίζουν ακουστικά διαδοχή συγχορδιών, από εκτέλεση στο πιάνο	Σχέσεις συγχορδιών: I-V, I-IV, V-I, IV-V
	6.2	συνδέουν τις κύριες συγχορδίες με βάση τους κανόνες αρμονίας	-επιδεικνύουν ικανότητα μουσικής δημιουργίας με παίξιμο στο πιάνο συνδέσεων κύριων συγχορδιών	Ρόλος τονικής συγχορδίας (I – κύριο συστατικό κλίμακας για το τέλος μιας φράσης)
	6.3	αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες της ευθείας και αντίθετης κίνησης μεταξύ των φωνών και να αποφεύγουν την κίνηση και των τεσσάρων φωνών προς την ίδια κατεύθυνση		Σύνδεση συγχορδιών : I-V-I, i-V-I, I-IV-V-I, i-iv-V-I, I-IV, i-iv , V-I, V-i V-IV: μη φυσική αρμονική σύνδεση Έλξη προσαγωγέα από την τονική Κοινός φθόγγος ανάμεσα σε συγχορδίες
	6.4	κατανοούν ότι στην ταυτόχρονη κίνηση οι φωνές κινούνται με τους συνδυασμούς της ευθείας, πλάγιας και αντίθετης κίνησης	- τραγουδούν αποσπάσματα 4φωνων χορωδιακών έργων , στα οποία να εντοπίζουν τα διαφορετικά είδη κίνησης των φωνών	Ορισμός Μελωδικής Κίνησης φωνών: με βήμα (διάστημα 2ας), με άλμα (διάστημα 3 ^{ης} και πάνω), αποφυγή ελαττωμένων και αυξημένων διαστημάτων αλλά και κάθε
	6.5	κατανοούν τις σχέσεις της διασταύρωσης, του χάσματος και της υπερπήδησης ή επικάλυψης στις κινήσεις των φωνών		
	6.6	κατανοούν τη σημασία των όρων ευθεία πέμπτη και όγδοη		

	6.7	μπορούν να χειρίζονται σωστά τον προσαγωγέα		μελωδικό διάστημα μεγαλύτερο της 6 ^{ης} .
	6.8	συνδέουν με ευκολία τις κύριες συγχορδίες στις μείζονες και ελάσσονες κλίμακες		
	6.9	διαχειρίζονται τις παράλληλες κινήσεις φωνών και της ταυτοφωνίας	-αντιλαμβάνονται τη διαδοχή συγχορδιών ακουστικά	<p><i>Ορισμός Αρμονικής Κίνησης φωνών:</i> πλάγια (κίνηση μιας φωνής προς τα πάνω ή κάτω ενώ η άλλη παραμένει ακίνητη), ευθεία (η ταυτόχρονη κίνηση των φωνών προς την ίδια κατεύθυνση), αντίθετη (κίνηση κατά την οποία οι φωνές κινούνται με αντίθετη κατεύθυνση)</p>
	6.10	διακρίνουν τους τρεις τύπους πραγματικών πτώσεων (τελεία, ατελή, πλάγια, απροσδόκητη)	-αποδίδουν φωνητικά μια τετράφωνη εναρμόνιση σε 4 ομάδες (SATB) ή να αποδίδουν τις δικές τους εναρμονίσεις, μετά από τη λύση θέματος με δοσμένη τη γραμμή του Μπάσου.	<p>Παράλληλα διαστήματα 8^{ης}, 5^{ης}, ταυτοφωνίας</p> <p><i>Ορισμός διασταύρωσης</i> (π.χ. η σοπράνο γράφεται κάτω από την άλτο) του χάσματος (π.χ. δύο γειτονικές φωνές έχουν μεταξύ τους απόσταση μεγαλύτερη της οκτάβας, με εξαίρεση τη φωνή μπάσου-τενόρου) και της υπερπήδησης ή επικάλυψης (π.χ. δύο φωνές κινούνται με ευθεία κίνηση, η χαμηλότερη δεν πρέπει να κινείται σε θέση ψηλότερη από αυτήν που ήταν πριν η αμέσως ψηλότερη φωνή και αντιστρόφως) στις κινήσεις των φωνών</p> <p>Αρμονικές κινήσεις ευθείας πέμπτης και ογδός (όταν δύο φωνές ξεκινούν από ένα διαφορετικό διάστημα για να καταλήξουν σε διάστημα 5^{ης} ή 8^{ης}) Ευθεία (κρυμμένη) πέμπτη και όγδοη Σύνδεση συγχορδιών με ένα κοινό φθόγγο</p>

				<p>Σύνδεση συγχορδιών χωρίς κοινό φθόγγο</p> <p>Ορισμός της μουσικής φράσης και πτωτική κατάληξη</p> <p>Πτώσεις: Τελεία V-I, απροσδόκητη V-VI</p>
--	--	--	--	---

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ: ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ – ΣΥΝΘΕΣΗ

Βαθμίδα 4 (Β΄ Γυμνασίου – Α΄ Λυκείου)

Οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τις δεξιότητες ακρόασης και εκτέλεσης ως βάση για αυτοσχεδιασμό. Βλ. Β4 ΔΕ1(Ακρόαση), ΔΕ1 (Εκτέλεση)

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ		ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ	Δειγματικές Δραστηριότητες
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ		ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	
		Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:	Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης /Στάσεις/ Αξίες	
1α. Να αναπτύξουν δεξιότητες αυτοσχεδιασμού	1α.1	Χρησιμοποιούν ηχητικά μέσα και ηχητικό υλικό που έχουν προκύψει από προηγούμενες εμπειρίες εξερεύνησης και ανάλυσης ακροάσεων (βλ. Β4 Δ.Ε. ακρόασης) ως βάση για αυτοσχεδιασμό	<ul style="list-style-type: none"> Δυνατότητες ηχητικών μέσων (όργανα, ηχογόνα αντικείμενα, σώμα, φωνή, ήχοι φυσικού περιβάλλοντος, ηλεκτρονικοί-ψηφιακοί ήχοι) Συμβατικοί και μη συμβατικοί τρόποι παραγωγής ήχου Χαρακτηριστικά στοιχεία ιδέας, εικόνας, συναισθήματος και τρόποι ηχητικής τους απόδοσης Μουσικά στοιχεία (ρυθμός, τονικό ύψος, εκφραστικές έννοιες, υφή) Διαδικασίες ηλεκτρονικής επεξεργασίας ήχου (volume, ήχοι, pitch bend, reverb, pitch-tempo shifting) 	<ul style="list-style-type: none"> Εξερεύνηση φυσικών ήχων και δοκιμή/ επεξεργασία τους με τη χρήση τεχνολογίας, με στόχο τη δημιουργία ηχοτοπίου με θέμα το νερό
	1α.2	αυτοσχεδιάζουν ρυθμικές απαντήσεις και φράσεις	<ul style="list-style-type: none"> Ερώτηση – απάντηση Μετρική συνοχή Κατάλληλη χρήση παύσεων ως δομικό στοιχείο Απλή ρυθμική επεξεργασία [επέκταση - συνδυασμός ρυθμικών σχημάτων] Επανάληψη – Επέκταση – Ελαφριά παραλλαγή – Παραλλαγή – Αντίθεση 	<ul style="list-style-type: none"> Ρυθμικό σχήμα- επέκταση-δημιουργία νέου σχήματος- επέκταση και σύνδεση για δημιουργία φράσης
	1α.4	αυτοσχεδιάζουν μελωδικές απαντήσεις και φράσεις	<ul style="list-style-type: none"> Ερώτηση – απάντηση Τονικότητα – τονικό κέντρο, Τονική συνοχή Θεματική ανάπτυξη Απλή μελωδική επεξεργασία Επανάληψη – Επέκταση – Ελαφριά παραλλαγή – Παραλλαγή – Αντίθεση 	<ul style="list-style-type: none"> Αυτοσχεδιασμός με μία, δύο νότες (τονική- δεσπόζουσα) και στη συνέχεια περισσότερες Ανάπτυξη 4μετρης φράσης από μικρό μελωδικό σχήμα (2,3,4 νότες) χρησιμοποιώντας επανάληψη και αντίθεση

	1α.5	Αυτοσχεδιάζουν ρυθμικές ή μελωδικές φράσεις σε δοσμένη συνοδεία	<ul style="list-style-type: none"> • Συνηχήσεις, σύμφωνα - διάφωνα διαστήματα • Μπορντούν, οστινάτο • Ρυθμός λόγου 	<ul style="list-style-type: none"> • Φωνητικός αυτοσχεδιασμός σε στυλ ραπ σε δοσμένη συνοδεία • Δοκιμή τονικών συνδυασμών σε δοσμένο οστινάτο και επιλογή
	1α.6	αυτοσχεδιάζουν ρυθμική και απλή αρμονική συνοδεία σε δοσμένη μελωδία	<ul style="list-style-type: none"> • Χαρακτηριστικά ρυθμικά - μελωδικά σχήματα • Συνηχήσεις, σύμφωνα – διάφωνα διαστήματα • Προσαρμογή ρυθμικής μελωδικής φράσης σε διαφορετική αρμονική βάση 	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτοσχεδιασμός ρυθμικού οστινάτο σε δοσμένη μελωδία από μεγαλύτερες σε μικρότερες αξίες εξερευνώντας παράλληλα αποτελεσματικές συνηχήσεις
1β. Να αναπτύξουν δεξιότητες σύνθεσης	1β.1	εφαρμόζουν στάδια της δημιουργικής διαδικασίας για να συνθέσουν συνειδητά και στοχευμένα οργανωμένο έργο	Δημιουργική διαδικασία Παραγωγή ιδεών Οργάνωση Εξερεύνηση - πειραματισμός Προσχέδιο Αναθεώρηση - Επεξεργασία – Επανασχεδιασμός Παρουσίαση Αναστοχασμός	<ul style="list-style-type: none"> • Εξερεύνηση εναλλακτικών τρόπων παραγωγής ήχου
	1β.2	να εφαρμόζουν τεχνικές σύνθεσης για να αναπτύξουν μουσικές ιδέες	<ul style="list-style-type: none"> • Αρχική μουσική ιδέα • Μοτίβο • Θέμα • Θεματική επεξεργασία και παραλλαγή: ρυθμική, μελωδική, αρμονική Τρόποι επεξεργασίας μοτίβου, ανάπτυξη ρυθμικής - μελωδικής φράσης και παραλλαγή: Επανάληψη, τεμαχισμός, χρήση παύσεων, μεγέθυνση, σμίκρυνση, αλλαγή ύψους, χρήση εκφραστικών στοιχείων και αντικατάσταση, συνδυασμός, επέκταση, εναλλαγές	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία 4μετρης ρυθμικής φράσης και επέκτασή της • Δημιουργία 4μετρης – ρυθμικής – μελωδικής φράσης και παραλλαγή της

			<p>χοριάς, αφαίρεση, αναστροφή, επαναδιοργάνωση, αλλαγή μέτρου</p> <p>Ανάπτυξη μελωδίας σε αρμονικό υπόβαθρο Τονική περιοχή Συνηχήσεις, σύμφωνα – διάφωνα διαστήματα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία μελωδικής φράσης σε δοσμένη συνοδεία (π.χ. μπορντούν, οστινάτο, απλή αρμονική ακολουθία I-IV-V-I)
	1β.3	ενορχηστρώνουν χρησιμοποιώντας ρυθμικά, μελωδικά ή/και αρμονικά στοιχεία σε δοσμένη (ή δική τους) μελωδία	<ul style="list-style-type: none"> • Ποικιλία οριζόντιας και κάθετης πυκνότητας • Λειτουργική έκταση • Συνδυασμός διαφορετικής χοριάς • Ρόλοι οργάνων (μελωδικά, αρμονικά, ρυθμικά) 	<ul style="list-style-type: none"> • Εντοπισμός χαρακτηριστικού ρυθμικού σχήματος σε δοσμένη μελωδία και χρήση του ως ρυθμικού οστινάτο σε ενορχήστρωση • Κατάλληλη επιλογή οργάνων για εκτέλεση ενορχήστρωσης μελωδίας αφρικάνικου τραγουδιού π.χ. σέκερε, cow-bell, ταμπούρο • Το μπουζούκι εκτελεί σε τραγούδι εναλλακτικά μελωδία ή γεμίματα-απαντήσεις
	1β.4	διασκευάζουν υφιστάμενη σύνθεση για διαφορετικό όργανο ή συνδυασμό οργάνων	<ul style="list-style-type: none"> • Ποικιλία οριζόντιας και κάθετης πυκνότητας • Αντιθέσεις οργάνων: ψηλή και χαμηλή τονική περιοχής • Δυνατότητες αντικατάστασης με όργανο ανάλογων χαρακτηριστικών (έκταση, ηχόχρωμα κ.λπ) • Δυναμικές εναλλαγές • Μετρική μεταφορά – προσαρμογή • Στιλιστική μεταφορά - προσαρμογή 	<ul style="list-style-type: none"> • Διασκευή ενορχήστρωσης γραμμένης για όργανα Orff για ομάδα που αποτελείται από ντραμς, μπάσο, κιθάρα, μπουζούκι και πιάνο • Προσθήκη στοιχείων τζαζ (swing feel, anticipations, συγκοπές) στη γνωστή παραδοσιακή μελωδία η «Χιώτισσα»

	1β.5	συνθέτουν χρησιμοποιώντας τη μουσική τεχνολογία	<ul style="list-style-type: none"> • Ηχητικό υλικό (loops, ηχογράφηση φυσικών ήχων, ομιλίας, φωνής, μουσικών οργάνων) • Τεχνικές ηχογράφησης • Τεχνικές επεξεργασίας ήχου (volume, ήχοι, pitch bend, reverb, pitch-tempo shifting) • Τεχνικές ηλεκτρονικής σύνθεσης: overdubbing, sequencing, mixing • Μουσικά λογισμικά: π.χ. <i>Musescore, Sibelius, Finale, Garageband, Cubase</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Μίξη και επεξεργασία δοσμένου μουσικού υλικού με τη χρήση του <i>Garageband</i> • Επεξεργασία μελωδικής φράσης με διαδικασίες select, cut, delete, fade-in, fade-out • Δημιουργία drum-beat με bass drum - snare drum - ride cymbal
	1β.6	συνθέτουν συνδέοντας τη μουσική με άλλες τέχνες και πολυμέσα (multimedia)	<ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφική μουσική Χαρακτήρες μιας ιστορίας, εικαστικά έργα (2D,3D), γραφική παρτιτούρα ως ερέθισμα για σύνθεση <ul style="list-style-type: none"> ○ Περιγραφική μουσική ○ Αποκωδικοποίηση συμβόλων, κομβικών χαρακτηριστικών ○ Μετασχηματισμός συμβόλου, κομβικών χαρακτηριστικών σε ηχητικό αποτέλεσμα ○ Επέκταση • Μουσική για κινηματογράφο – τηλεοπτική διαφήμιση – πολυμέσα - βιντεοπαιχνίδι <ul style="list-style-type: none"> ○ Αλληλεπίδραση σεναρίου – εικόνας – ήχου ○ Τεχνικές ψηφιακής επεξεργασίας ήχου και εικόνας (Moviemaker, Audacity) • Τεχνικές μουσικής σύνθεσης για κινηματογράφο <ul style="list-style-type: none"> ○ Παράλληλος ρόλος (αφηγηματική μουσική, σχολιάζει την εικόνα) ○ Αντιστικτικός ρόλος (λειτουργεί ανεξάρτητα από την εικόνα, προκαλεί, ειρωνεύεται κ.λπ) ○ Χαρακτηριστικό θέμα ήρωα ή ιδέας του έργου ○ Ρεαλιστική χρήση (ζωντανή μουσική στην εικόνα: από ραδιόφωνο, μουσικό όργανο) ○ Χρήση προϋπάρχουσας μουσικής 	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία video-clip με κοινωνικό θέμα με τη χρήση προγραμμάτων όπως <i>Moviemaker</i> και <i>Audacity</i> • Δημιουργία μουσικού θέματος που να χαρακτηρίζει έναν ήρωα ή ηρωίδα δράσης και αξιοποίησή της σε σύνθεση για μουσική υπόκρουση σχετικού video-clip

			<ul style="list-style-type: none"> ○ Οπτικός και μουσικός ρυθμός • Τεχνικές μουσικής σύνθεσης για διαφήμιση <ul style="list-style-type: none"> ○ Jingle ○ Χρήση έτοιμης μουσικής – sound alike ○ Ακουστική ταυτότητα προϊόντος • Πολυθεματικά - πολυμεσικά projects • Αλληλεπίδραση μουσικής και στίχου στο τραγούδι <ul style="list-style-type: none"> ○ Ρυθμός λόγου ○ Προσωδία ○ Τεχνικές στιχουργικής στη μορφή στροφή – ρεφραίν ○ Τεχνικές μελοποίησης ○ Μελισματικός χαρακτήρας – συλλαβικός χαρακτήρας ○ Ύφος στίχου και μουσικής, Word-painting • Μουσική για θέατρο • Μουσική και χορός 	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία πολυμεσικής παρουσίασης χρησιμοποιώντας το ποίημα του Τάσου Λειβαδίτη 'Αν θελεις να λέγεσαι άνθρωπος', τον πίνακα του Pablo Picasso 'Guernica' και δική τους μουσική • Προσαρμογή στίχων που περιγράφουν μια ιστορία σε φωνή ποιητάρικη • Μελοποίηση στίχων με κοινωνικό περιεχόμενο για δημιουργία τραγουδιού το οποίο εννορηστρώνεται σε στιλ rock
	1β.7	καταγράφουν – αρχειοθετούν - επικοινωνούν τις συνθέσεις τους	<ul style="list-style-type: none"> • Συμβατική (ρυθμική, μελωδική, αρμονική σημειογραφία) • Λογισμικά καταγραφής σημειογραφίας (π.χ. <i>Sibelius, Finale, Musescore</i>) • Μη συμβατική σημειογραφία • Προσωπική σημειογραφία • Διαδικασίες ηχογράφησης (<i>Audacity</i>), ανάρτησης και προώθησης στο διαδίκτυο (<i>Soundcloud, Youtube</i>) • Δημιουργία portfolio για τεκμηρίωση και βελτίωση της συνθετικής διαδικασίας • Νόμιμη και παράνομη ηλεκτρονική διάθεση μουσικής – πνευματικά δικαιώματα 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάρτηση των συνθέσεων της τάξης σε channel στο Youtube ή ειδικά σχεδιασμένη ιστοσελίδα • Αναστοχαστικό ημερολόγιο • Ηχογράφηση σταδίων εργασίας και καταχώρησή τους στο ατομικό portfolio • Κοινοποίηση προσχεδίου σύνθεσης στο soundcloud με

				στόχο την ανατροφοδότηση
	1β.8	<p>δομούν τη σύνθεσή τους</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ απλή μορφή ○ δομικό πλαίσιο (structure/formal design)* <i>[προχωρημένο επίπεδο]</i> <p><i>*ο τρόπος με τον οποίο τα επιμέρους στοιχεία συνθέτουν ένα ολοκληρωμένο έργο που χαρακτηρίζεται από συνοχή και ισορροπία</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Επανάληψη – αντίθεση • Συνοχή και ποικιλία <ul style="list-style-type: none"> ○ Μετρική συνοχή ○ Τονική συνοχή, στοχευμένες μετρικές - τονικές αλλαγές • Ένταση – χαλάρωση Τεχνικές εναλλαγών έντασης – χαλάρωσης <ul style="list-style-type: none"> ○ σταδιακή αύξηση ταχύτητας-έντασης ○ συνεχόμενη επανάληψη φράσης ○ διαφωνία σε σχέση με το αρμονικό υπόβαθρο ○ απότομες μεταβάσεις, χρήση παύσεων • Ισορροπία των πιο πάνω στοιχείων 	<ul style="list-style-type: none"> • Πειραματισμός με εναλλαγές αραιού και πυκνού ρυθμού με στόχο τη δημιουργία έντασης και ενδιαφέροντος στη σύνθεση
	1β.9	<p>αναπτύσσουν την προσωπική δημιουργική τους έκφραση <i>[προχωρημένο επίπεδο]</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Καινοτομία (έννοια, παραδείγματα) - βλ. Β4 ΔΕ3.2 (Ακρόαση) • Υπέρβαση του συμβατικού • Εναλλακτικοί τρόποι παρουσίασης σύνθεσης • Προσωπικό μουσικό στυλ 	<ul style="list-style-type: none"> • Δοκιμή εναλλακτικών μορφών παραγωγής ήχου • Ανακάλυψη προσωπικών μορφών επεξεργασίας μουσικών ιδεών • Καινοτομία στον τρόπο παρουσίασης της σύνθεσης

<p>2. αυτοσχεδιάζουν και συνθέτουν χρησιμοποιώντας συνειδητά και σταδιακά πολυεπίπεδα τις μουσικές τους γνώσεις σε σχέση με</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ μουσικές έννοιες και ○ χαρακτηριστικά στοιχεία ειδών και στιλ μουσικής 	2.1	αυτοσχεδιάζουν και συνθέτουν χρησιμοποιώντας ρυθμικές έννοιες	<p>Ρυθμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ποικιλία ρυθμικών σχημάτων • Πολυρρυθμοί • Αξίες: <ul style="list-style-type: none"> • Ποικιλία μέτρων: Απλά Μέτρα: 2/4, 3/4, 4/4 Σύνθετα: 6/8 Μικτά: 7/8, 9/8, 5/8 • Συγκοπή, αντιχρονισμός 	<ul style="list-style-type: none"> • Εναλλαγή ρυθμικής πυκνότητας (τέταρτα-μισά/όγδοα -δέκατα έκτα) και εκφραστικές δομικές προεκτάσεις π.χ. ένταση-χαλάρωση • Ανάπτυξη χαρακτηριστικών ρυθμικών στοιχείων (συγκοπή, παρεστιγμένο) σε σύνθεση με αναφορά στον χορό χαμπανέρα
	2.2	αυτοσχεδιάζουν και συνθέτουν χρησιμοποιώντας μελωδικές έννοιες	<p>Μελωδία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Είδη μελωδικής κίνησης: Επαναλαμβανόμενη κίνηση, βηματική κίνηση, αλματική κίνηση και συνδυασμοί τους • Τονικές ακολουθίες • Πεντατονικές κλίμακες, blues πεντατονική ολοτονική κλίμακα • Μείζονες και ελάσσονες κλίμακες μέχρι μία δίεση ή ύφεση [<i>προχωρημένο επίπεδο</i>] 	<ul style="list-style-type: none"> • Δοκιμάζουν συνδυασμούς κινήσεων και ανακαλύπτουν αποτελεσματικές πρακτικές π.χ. αλματική κίνηση που ακολουθείται από αντίθετη βηματική κίνηση • Σύνθεση σε πεντατονική κλίμακα με αναφορές στο στιλ swing
	2.3	αυτοσχεδιάζουν και συνθέτουν χρησιμοποιώντας έννοιες χροιάς	<p>Χροιά</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μουσικά όργανα, φωνή, ήχοι σώματος, ήχοι του φυσικού περιβάλλοντος, ηχογόνα αντικείμενα • Μουσική τεχνολογία - ηλεκτροακουστικοί ήχοι • Συμβατικές και σύγχρονες τεχνικές εκτέλεσης οργάνων και φωνής 	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτοσχεδιασμός με χρήση ηχογραφημένων φυσικών ήχων με το πρόγραμμα MadPad
	2.4	αυτοσχεδιάζουν και συνθέτουν χρησιμοποιώντας βασικές αρμονικές έννοιες	<p>Αρμονία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χαρακτηριστικά αρμονικά στοιχεία σε ποικιλία μουσικών ειδών και στιλ • Αρμονική ακολουθία – κατεύθυνση • Αρμονικό υπόβαθρο – Αρμονικός ρυθμός • Αρμονική αναγνώριση βασικών συγχορδιών (I, V, IV) 	<ul style="list-style-type: none"> • Σε ηχογραφημένη 12μετρη blues συνοδεία αυτοσχεδιασμός σε τονικό σχήμα που αναλογεί στην εκάστοτε

		<ul style="list-style-type: none"> • Έναρξη και τελείωμα φράσης στην τονική • Πτώση στο τέλος: (V-I και IV-I) • Σχέση προσαγωγή - τονικής • Δωδεκάμετρο Blues • Οστινάτο • Μπορντούν • Ισοκράτης • Riffs, vamps, fills 	<p>συγχροδία μέχρι την επόμενη αλλαγή</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εντοπισμός της χρήσης παράλληλων 3^{ων} στη μουσική των Άνδρων και αξιοποίηση του στοιχείου σε δική τους σύνθεση 				
2.5	αυτοσχεδιάζουν και συνθέτουν χρησιμοποιώντας έννοιες υφής	<p>Υφή</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Αυτοσχεδιασμός</th> <th>Σύνθεση</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Κάθετη και οριζόντια πυκνότητα </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Ομοφωνία • Πολυφωνία (απλοί κανόνες δίφωνης αντίστιξης) • Ντέσκαντ </td> </tr> </tbody> </table>	Αυτοσχεδιασμός	Σύνθεση	<ul style="list-style-type: none"> • Κάθετη και οριζόντια πυκνότητα 	<ul style="list-style-type: none"> • Ομοφωνία • Πολυφωνία (απλοί κανόνες δίφωνης αντίστιξης) • Ντέσκαντ 	<ul style="list-style-type: none"> • Αφρικανικού τύπου πολυρυθμικά σχήματα: με εναλλαγές στη σειρά, συνήχηση 2, 3 ή περισσότερων φωνών... • Σύνθεση για διαφορετικά μουσικά σύνολα και ομάδες οργάνων • Δίφωνη σύνθεση 8μετρης φράσης χρησιμοποιώντας απλούς κανόνες αντίστιξης [<i>προχωρημένο στάδιο</i>] • Ηχητική επεξεργασία των ρόλων του παρτή, του γυριστή και του ισοκράτη σε δική τους σύνθεση σε στιλ πολυφωνικού ηπειρώτικου τραγουδιού [<i>προχωρημένο στάδιο</i>]
Αυτοσχεδιασμός	Σύνθεση						
<ul style="list-style-type: none"> • Κάθετη και οριζόντια πυκνότητα 	<ul style="list-style-type: none"> • Ομοφωνία • Πολυφωνία (απλοί κανόνες δίφωνης αντίστιξης) • Ντέσκαντ 						
2.6	αυτοσχεδιάζουν και συνθέτουν χρησιμοποιώντας έννοιες μορφής	<p>Μορφή</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Αυτοσχεδιασμός</th> <th>Σύνθεση</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Απλά δομικά στοιχεία • Αρχή – Μέση – Τέλος </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Ερώτηση - απάντηση • Μοτίβο • Φράση • Θέμα </td> </tr> </tbody> </table>	Αυτοσχεδιασμός	Σύνθεση	<ul style="list-style-type: none"> • Απλά δομικά στοιχεία • Αρχή – Μέση – Τέλος 	<ul style="list-style-type: none"> • Ερώτηση - απάντηση • Μοτίβο • Φράση • Θέμα 	
Αυτοσχεδιασμός	Σύνθεση						
<ul style="list-style-type: none"> • Απλά δομικά στοιχεία • Αρχή – Μέση – Τέλος 	<ul style="list-style-type: none"> • Ερώτηση - απάντηση • Μοτίβο • Φράση • Θέμα 						

				<ul style="list-style-type: none"> • Μονομερής, διμερής, τριμερής, ροντό, 12μετρο blues • Μορφολογικά στοιχεία σύγχρονου δημοφιλούς τραγουδιού: στροφή, ρεφραίν, γέφυρα, intro, outro, AAB, AABA 	
2.7	αυτοσχεδιάζουν και συνθέτουν χρησιμοποιώντας εκφραστικές έννοιες	Έκφραση <ul style="list-style-type: none"> • Δυναμική • Ρυθμική αγωγή • Άρθρωση 	<ul style="list-style-type: none"> • Εναλλαγή στην ταχύτητα με στόχο τη δημιουργία ενδιαφέροντος στον αυτοσχεδιασμό • Χρήση αρνής ρυθμικής αγωγής και φθόγγων μεγάλης διάρκειας στη μελωδία λυρικού τραγουδιού π.χ. Μ. Θεοδωράκη 'Όμορφη Πόλη' και εφαρμογή σε δική τους σύνθεση τραγουδιού σε παρόμοιο ύφος 		
2.8	αυτοσχεδιάζουν και συνθέτουν σύμφωνα με τα στιλιστικά χαρακτηριστικά έργου από ποικίλο ρεπερτόριο	Ρεπερτόριο <ul style="list-style-type: none"> • Ελληνική και Κυπριακή Μουσική (αρχαία, βυζαντινή, παραδοσιακή, ρεμπέτικο, έντεχνο τραγούδι, «κλασική» ελληνική) • Μουσικές του κόσμου • Δυτική μουσική • Κινηματογραφική μουσική • Μιούζικαλ • Τζαζ • Ελληνική και ξένη δημοφιλής μουσική 	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτοσχεδιασμός με μελωδικό όργανο στην κλίμακα Λα ελάσσονα πάνω στον ρυθμό του ταγκό • Σύνθεση με τη χρήση χαρακτηριστικών στοιχείων της μινιμαλιστικής μουσικής που εντόπισαν στο έργο "Music for a large ensemble" του Στηβ Ράιχ 		

3. Να προετοιμάζουν και να παρουσιάζουν ομαδικές δημιουργικές εργασίες με έμφαση στον αυτοσχεδιασμό ή την σύνθεση	3.1	συνεργάζονται αποτελεσματικά με άλλους στο πλαίσιο ομαδικού αυτοσχεδιασμού ή σύνθεσης	<ul style="list-style-type: none"> • αρχές της ομαδικότητας και της συνεργασίας (π.χ. αλληλοσεβασμός) • παρουσίαση ως συλλογική προσπάθεια – συμβολή όλων σε όλα τα στάδια της δημιουργικής διαδικασίας • ετοιμότητα και γρήγορη ανταπόκριση • οπτική επικοινωνία για εναλλαγή ρόλων (cues) • τεχνικές διαχείρισης χρόνου • κανόνες ομαδικής εργασίας στη σύνθεση • συνδυασμός και επέκταση ιδεών όλων των μελών της ομάδας στη σύνθεση 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανακαλύπτουν τρόπους να ρυθμίσουν στην παρουσίασή τους πότε αρχίζει ο καθένας/μία να αυτοσχεδιάζει • Συλλογή και δοκιμή όλων των ιδεών και επιλογή/σύνθεσή τους στο τελικό έργο • Κατανομή εργασίας κατά τη σύνθεση • Σύνθεση σε ζευγάρια αρχικά και στη συνέχεια σε ομάδες των τριών ή τεσσάρων
	3.2	αυτοσχεδιάζουν προβάλλοντας το σωστό δέσιμο και ισορροπία στον ήχο	<ul style="list-style-type: none"> • συνεχής ακουστική εγρήγορση – αυτοαξιολόγηση - αναπροσαρμογή προσωπικής απόδοσης στο πλαίσιο του αυτοσχεδιασμού 	<ul style="list-style-type: none"> • Παρακολουθούν παρουσίαση τζαζ συγκροτήματος, παρατηρούν πώς προβάλλεται η φωνή που αυτοσχεδιάζει (μεγαλύτερη ένταση) και εφαρμόζουν στις παρουσιάσεις τους
4. να αξιολογούν το αποτέλεσμα του μουσικού αυτοσχεδιασμού ή της σύνθεσης	4.1	καθορίζουν κριτήρια αξιολόγησης των αυτοσχεδιασμών τους με στόχο την αυτοβελτίωσή τους	<ul style="list-style-type: none"> • Σημεία εστίασης αυτοσχεδιασμού • Εργαλεία αξιολόγησης 	<ul style="list-style-type: none"> • κατασκευή ρουμπρίκας / check-list με κριτήρια αξιολόγησης που επέλεξαν

	4.2	αξιολογούν δικούς τους αυτοσχεδιασμούς ή συνθέσεις με βάση δοσμένα κριτήρια	<p>Εμπειριστατωμένα κριτήρια επιτυχημένου αυτοσχεδιασμού και σύνθεσης</p> <table border="1" data-bbox="1016 252 1731 724"> <thead> <tr> <th data-bbox="1016 252 1373 309">Αυτοσχεδιασμός</th> <th data-bbox="1373 252 1731 309">Σύνθεση</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="1016 309 1373 504"> <ul style="list-style-type: none"> • Ρυθμική ποικιλία και μελωδική ανάπτυξη • Διαβαθμίσεις έντασης (tension-release) • Ποιότητα μελωδικής γραμμής • Επίδειξη συγκεκριμένου ύφους, ανάδειξη ιδιαίτερων χαρακτηριστικών συγκεκριμένου στίλ • Τονική – μετρική συνοχή </td> <td data-bbox="1373 309 1731 504"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="1016 504 1373 724"> <ul style="list-style-type: none"> • Εύστοχη χρήση τεχνικών αυτοσχεδιασμού </td> <td data-bbox="1373 504 1731 724"> <ul style="list-style-type: none"> • Εύστοχη χρήση τεχνικών σύνθεσης • Δομική ανάπτυξη • Πρωτοτυπία - Προσωπικό στοιχείο </td> </tr> </tbody> </table>	Αυτοσχεδιασμός	Σύνθεση	<ul style="list-style-type: none"> • Ρυθμική ποικιλία και μελωδική ανάπτυξη • Διαβαθμίσεις έντασης (tension-release) • Ποιότητα μελωδικής γραμμής • Επίδειξη συγκεκριμένου ύφους, ανάδειξη ιδιαίτερων χαρακτηριστικών συγκεκριμένου στίλ • Τονική – μετρική συνοχή 		<ul style="list-style-type: none"> • Εύστοχη χρήση τεχνικών αυτοσχεδιασμού 	<ul style="list-style-type: none"> • Εύστοχη χρήση τεχνικών σύνθεσης • Δομική ανάπτυξη • Πρωτοτυπία - Προσωπικό στοιχείο 	
Αυτοσχεδιασμός	Σύνθεση									
<ul style="list-style-type: none"> • Ρυθμική ποικιλία και μελωδική ανάπτυξη • Διαβαθμίσεις έντασης (tension-release) • Ποιότητα μελωδικής γραμμής • Επίδειξη συγκεκριμένου ύφους, ανάδειξη ιδιαίτερων χαρακτηριστικών συγκεκριμένου στίλ • Τονική – μετρική συνοχή 										
<ul style="list-style-type: none"> • Εύστοχη χρήση τεχνικών αυτοσχεδιασμού 	<ul style="list-style-type: none"> • Εύστοχη χρήση τεχνικών σύνθεσης • Δομική ανάπτυξη • Πρωτοτυπία - Προσωπικό στοιχείο 									
5. να επιδιώκουν και να απολαμβάνουν δραστηριότητες αυτοσχεδιασμού και σύνθεσης δια βίου	5.1	επιδιώκουν και να απολαμβάνουν τη συμμετοχή σε αυτοσχεδιασμό , τη δημιουργία και επικοινωνία ομαδικής και ατομικής* σύνθεσης στην τάξη *Ατομική σύνθεση αναμένεται σε προχωρημένο επίπεδο	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτοπεποίθηση μέσα από ποικιλία εμπειριών • Θετική προσέγγιση του δημιουργικού αποτελέσματος χωρίς έμφαση στο 'λάθος' • Προσαρμογή απαιτήσεων στο επίπεδο δυνατοτήτων • Ασφαλές περιβάλλον, κοινότητα μάθησης (συνεργασία όλων των ομάδων μιας τάξης μέσα από ανατροφοδότηση, ανταλλαγή ιδεών/υλικού) 	<ul style="list-style-type: none"> • Συνεργατική σύνθεση σε αρχικό στάδιο σε ζευγάρια και στη συνέχεια σε μικρές ομάδες 						
	5.2	επιδιώκουν και να απολαμβάνουν τη συμμετοχή σε αυτοσχεδιαστικές δραστηριότητες και σε ζωντανή παρουσίαση ομαδικής και ατομικής* σύνθεσης στο πλαίσιο σχολικών εκδηλώσεων, εκδηλώσεων στην κοινότητα και στο γενικότερο κοινωνικό πλαίσιο *Ατομική σύνθεση αναμένεται σε προχωρημένο επίπεδο	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτοπεποίθηση μέσα από ποικιλία εμπειριών • Κοινότητες μάθησης (συνεργασία ομάδων, διαφορετικών τάξεων σχολείου, τάξεων διαφορετικών σχολείων π.χ. ηλεκτρονικά μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας) • Τεχνικές διαχείρισης άγχους 	<ul style="list-style-type: none"> • Αυτοσχεδιάζουν με φίλους σε πάρτυ • Συμμετοχή ομάδας μαθητών με δική τους σύνθεση σε διαγωνισμό τραγουδιού 						

	5.3	αξιοποιούν ευκαιρίες ανταλλαγής εμπειριών αυτοσχεδιασμού και σύνθεσης με μουσικούς στην κοινότητα	<ul style="list-style-type: none"> • Άτυπες μορφές μάθησης • Σύγχρονη σύνθεση ως μέσο διατήρησης και ανάπτυξης της Κυπριακής πολιτιστικής κληρονομιάς 	<ul style="list-style-type: none"> • Επαγγελματίες μουσικοί συνεργάζονται με μαθητές σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα ανάπτυξης δεξιοτήτων αυτοσχεδιασμού ή και σύνθεσης • Στο πλαίσιο εκπαιδευτικής συναυλίας Κύπριοι συνθέτες συζητούν με μαθητές για τη χρήση στοιχείων της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής στα έργα τους
	5.4	χρησιμοποιούν θέματα - προβλήματα που χρίζουν ευαισθητοποίησης στο τοπικό και παγκόσμιο κοινωνικό περιβάλλον ως ερέθισμα για μουσική δημιουργία	<ul style="list-style-type: none"> • Κοινωνικοπολιτισμικό υπόβαθρο μουσικής δημιουργίας • Μουσική δημιουργία με αφορμή κοινωνικά γεγονότα • Επιδράσεις καλλιτεχνικής δημιουργίας στο παγκόσμιο γίνεσθαι • Χαρακτηριστικά «πολιτικού» τραγουδιού 	<ul style="list-style-type: none"> • Επιλογή μουσικών στοιχείων που αποδίδουν τη φύση του προβλήματος και ευαισθητοποιούν • Δημιουργία μουσικού μηνύματος – video-clip με θέμα οικολογική καταστροφή • Δημιουργία τραγουδιού κατά του bullying και προώθησή του μέσω <i>YouTube</i>

ΜΟΥΣΙΚΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ

ΤΑΞΗ: Β΄ Λυκείου

**ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ**

**ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ**

Οι μαθητές και μαθήτριες να είναι σε θέση να:

Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις, Αξίες

1. Να αποκτήσουν μουσικές γνώσεις για να εντοπίζουν τα μουσικά στοιχεία ενός έργου, ως τα δομικά του υλικά.

1.1 περιγράφουν τα χαρακτηριστικά του **Ρυθμού και του Μέτρου** ενός έργου

- Παλμός
- Ρυθμικές αξίες
- Μέτρα: απλά, σύνθετα, μεικτά
- Τονισμοί και εσωτερική διάταξη μέτρου
- Ρυθμικά σχήματα και φαινόμενα (π.χ. όγδοο παρεσιγμένο με δέκατο-έκτο, τρίηχο, συγκοπή, αντιχρονισμοί, swing feel)
- Μετρικές μετατροπές, σχέση με ρυθμό λόγου
- Πολυρρυθμία

1.2 περιγράφουν τα χαρακτηριστικά της **Μελωδίας** ενός έργου

- Χαρακτηριστικά μελωδίας:
 - Έκταση: χαμηλότερος και ψηλότερος φθόγγος, σύντομη-μεσαία-πλατιά
 - Σχήμα: καμπυλοειδής, κυματοειδής, κατιούσα και ανιούσα κατεύθυνση
 - Είδος κίνησης: εξέλιξη μελωδίας, βηματική και αλματική κίνηση
 - Μελωδικά στολίδια
- Δομή μελωδίας: φράση, πρόταση, περίοδος, πτώση
- Τεχνικές ανάπτυξης μελωδίας: μίμηση, σμίκρυνση, μεγέθυνση, αντιστροφή (καθρέπττης), αναδρομή (καρκίνος), αντιαναδρομή (καθρέπττης-καρκίνος)
- Χρωματισμός μελωδίας (word painting)

1.3 περιγράφουν τα χαρακτηριστικά της **Αρμονίας** ενός έργου

- Συγκερασμένο και ασυγκέραστο σύστημα
- Διαστήματα: τόνος και ημιτόνιο, μικροδιαστήματα, έλξεις
- Είδη κλιμάκων και τρόποι (π.χ. μείζονα, ελάσσονα, χρωματική, ολοτονική, πεντατονική, τρόπος του ρε)
- Τονικότητα, Μετατροπές, Πολυτονικότητα
- Αναγνώριση Συγχορδιών, Αρμονική Ανάλυση
- Αρμονικός ρυθμός, Κύκλος των 5ών
- Πτώσεις
- Αλυσίδες
- Αρμονικά στοιχεία (π.χ. μπάσο κοντίνουο, οστινάτο, ισοκράτημα, riff)

	1.4	περιγράφουν τα χαρακτηριστικά της Υφής ενός έργου	<ul style="list-style-type: none"> • Είδη: μονοφωνία, ετεροφωνία, πολυφωνία (αντίστιξη), ομοφωνία
	1.5	περιγράφουν τα χαρακτηριστικά της Μορφής ενός έργου	<ul style="list-style-type: none"> • Επαναλήψεις, αντιθέσεις, παραλλαγές • Μορφοπλαστικά στοιχεία: μοτίβο, θέμα, απάντηση, θεματική ανάπτυξη, αλυσίδα • Τμήματα και μέρη (π.χ. A, AB, ABA, head, intro, outro, solo, impro, coda, break • Μουσικές φόρμες και δομές
	1.6	περιγράφουν τα χαρακτηριστικά της Ταχύτητας ενός έργου	<ul style="list-style-type: none"> • Ρυθμική αγωγή (τέμπο) • Σημάνσεις, ιταλική ορολογία
	1.7	περιγράφουν τα χαρακτηριστικά της Δυναμικής ενός έργου	<ul style="list-style-type: none"> • Ένταση • Σημάνσεις, ιταλική ορολογία
	1.8	περιγράφουν τα χαρακτηριστικά της Χροιάς ενός έργου	<ul style="list-style-type: none"> • Μουσικά όργανα: χορδόφωνα, ιδιόφωνα, μεμβανόφωνα, αερόφωνα, ηλεκτρόφωνα • Φωνή: εκτάσεις, soprano, mezzo soprano, alto, contralto, tenore, baritono, basso • Μουσικά σύνολα: χορωδιακά, μουσικής δωματίου, ορχήστρες (π.χ. παραδοσιακές, συμφωνική) • Τεχνικές εκτέλεσης: σημάνσεις, ιταλική ορολογία • Έκφραση: σημάνσεις, ιταλική ορολογία
	1.9	εντοπίζουν τα πιο πάνω μουσικά στοιχεία ενός έργου στην παρτιτούρα του	<ul style="list-style-type: none"> • Ευρωπαϊκή μουσική σημειογραφία • Στοιχεία μουσικής παρτιτούρας • Μουσική ορολογία
2. Να κατανοούν σε βάθος ποικίλα μουσικά είδη, στιλ και πολιτισμούς.	2.1	<p>αναλύουν έργα της Δυτικής Μουσικής,</p> <ul style="list-style-type: none"> • της περιόδου του Μπαρόκ 	<ul style="list-style-type: none"> • Χρόνος, χώρος • Ιστορικότητα: κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό, θρησκευτικό, οικονομικό, φιλοσοφικό πλαίσιο • Το πλαίσιο της μουσικής δημιουργίας και σύνθεσης, ο ρόλος της μουσικής στην κοινωνία, συνθέτες • Το πλαίσιο για τη διάχυση και εκτέλεση της μουσικής, εκτελεστές, εκτελέσεις έργων • Ακρόαση: πρόσληψη μουσικής, μουσικό κοινό • Η συγκριτική προσέγγιση της μουσικής • Το πνεύμα του μπαρόκ: τέχνη, πολιτική, επιστήμες, θρησκεία, ο ρόλος του καλλιτέχνη • Το ύφος της μουσικής μπαρόκ: μουσικά χαρακτηριστικά • Η μουσική μπαρόκ συγκριτικά με άλλα στιλ και είδη μουσικής

	<ul style="list-style-type: none"> της περιόδου του Κλασικισμού 	<ul style="list-style-type: none"> Μπαρόκ όπερα: τα συστατικά της (π.χ. ρετσιτατίβο, άρια, μουσικά σύνολα (σολίστες, σύνολα, χορωδία), σκηνές, πράξη, ουβερτούρα, λιμπρέτο Μπαρόκ σόλο κοντσέρτο: η οργανική μουσική της εποχής μπαρόκ, τα μέρη του σόλο κοντσέρτου, σόλο, tutti, ριτορνέλο, επεισόδια, τονικότητες το πνεύμα του κλασικισμού το ύφος της κλασικής μουσικής: μουσικά χαρακτηριστικά η μουσική την περίοδο του κλασικισμού συγκριτικά με άλλα στιλ και είδη μουσικής Κλασικό κουαρτέτο εγχόρδων: μουσική δωματίου, σύνολα, μέρη, φόρμα Μορφή σονάτα: έκθεση, ανάπτυξη, επανέκθεση, πρώτο και δεύτερο θέμα, γέφυρα, κοντέτα, κύρια τονικότητα, μετατροπές, επεξεργασία, πτώσεις, κόντα
2.2	αναλύουν έργα της Τζαζ	Blues <ul style="list-style-type: none"> Μουσική τζαζ: απαρχές, κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο Το ύφος της μπλουζ Μπλου νότες Μπλου κλίμακες Αρμονικές διαδοχές μπλουζ Φωνητική φόρμα μπλουζ
2.3	αναλύουν μουσική και τραγούδια του παγκόσμιου Μουσικού Θεάτρου	Μιούζικαλ <ul style="list-style-type: none"> Τα συστατικά στοιχεία του μιούζικαλ: ο ρόλος του καθενός και η μεταξύ τους σχέση Η σχέση του με την όπερα Τα μουσικά χαρακτηριστικά του μιούζικαλ Είδη τραγουδιών Μουσική βιομηχανία
2.4	αναλύουν τραγούδια της Δημοφιλούς Μουσικής	Ποπ <ul style="list-style-type: none"> Τα μουσικά χαρακτηριστικά της ποπ μουσικής (π.χ. σύντομο, απλό, ευκολομνημόνευτο, μελωδικό τραγούδι, επαναλήψεις, ομοιότητες) Ο χαρακτήρας και ο ρόλος της (π.χ. η απήχηση και η ευχαρίστηση του ευρέος κοινού, θεματολογία, σχέση με το κοινωνικοπολιτικό συγκείμενο) Έκταση: μικρή μέχρι μέτρια Μορφή: στροφή – επωδός (κουπλέ-ρεφρέν) Χαρακτηριστικά στοιχεία: hooks, riffs, loops Χορευτικοί ρυθμοί Σύνδεση με τη μουσική βιομηχανία και τα ΜΜΕ

	2.5	<p>αναλύουν Παραδοσιακές Μουσικές του κόσμου:</p> <ul style="list-style-type: none"> • από την Ελλάδα • άλλης Ηπείρου, π.χ. Αμερικής, Ωκεανίας, Ασίας, Αφρικής 	<ul style="list-style-type: none"> • Το κοινωνικό συγκείμενο, συστήματα αξιών, δομές, ιεραρχίες • Γεωγραφικό και φυσικό περιβάλλον, οικονομικοί, ιστορικοί και πολιτικοί παράγοντες • Πολιτισμικά δάνεια, συγκρητισμός • Ο ρόλος της μουσικής στην κοινωνία, μουσικό νόημα • Τα χαρακτηριστικά παραδοσιακής μουσικής (π.χ. προφορική παράδοση, παραλλαγές, άγνωστος δημιουργός, συλλογική έκφραση, λειτουργικότητα της μουσικής στην κοινωνία, απουσία γραφής) • Τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε παραδοσιακής μουσικής • Μουσικά σύνολα (φωνητικά και οργανικά) • Είδη τραγουδιών: θεματολογία, μορφή • Συστήματα κουρδίσματος, μικροδιαστήματα, έλξεις • Το τρίπτυχο μέλος-χορός-λόγος • Χορός: ρυθμοί, ήθος • Λόγος: ομοιοκαταληξία, μέτρο, διάταξη κειμένου, μουσική επένδυση κειμένου (συλλαβική, μελισματική) • Εθνομουσικολογική έρευνα: προετοιμασία, έρευνα πεδίου - συλλογή δεδομένων, ανάλυση, διάχυση αποτελεσμάτων
	2.6	<p>αναλύουν τραγούδια του Ελληνικού τραγουδιού του 20^{ού} αι.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Το κοινωνικό, ιστορικό και πολιτικό συγκείμενο • Τα μουσικά και εξωμουσικά του χαρακτηριστικά, δυτικοευρωπαϊκό ύφος, επώνυμη δημιουργία, μαζική απήχηση • Πρωτεργάτες και καταξιωμένοι συνθέτες και ερμηνευτές • Ο κοινωνικός ρόλος του ελληνικού τραγουδιού, η αναζήτηση και διαφύλαξη της ελληνικής εθνικής και πολιτισμικής ταυτότητας • Σχέση του ελληνικού τραγουδιού με άλλα είδη μουσικής (θρησκευτική, ελληνική παραδοσιακή, ρεμπέτικο και λαϊκό, παραδοσιακή άλλων χωρών, ελληνική εθνική σχολή, δυτική μουσική) • Σχέση με την ποίηση, τον χορό και άλλες τέχνες • Ενορχηστρωτικοί και υφολογικοί ιδιοματισμοί
<p>3. Να υιοθετούν δεξιότητες ενεργούς ακρόασης για να αντιλαμβάνονται τη μουσική δημιουργία και πράξη.</p>	3.1	<p>χρησιμοποιούν τις πιο πάνω μουσικές τους γνώσεις και δεξιότητες για να εντοπίζουν κατά τη διάρκεια ακρόασης στοιχεία της σύνθεσης και της εκτέλεσης ενός έργου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα μουσικά χαρακτηριστικά ενός έργου • Η μεταξύ τους σχέση και αλληλοεξάρτηση • Η εξέλιξη των μουσικών στίλ κατά τις περιόδους της μουσικής • Μουσικές ερμηνείες
	3.2	<p>συσχετίζουν την ακρόαση ενός έργου με την παρτιτούρα του, εντοπίζοντας σε αυτή τα κομβικά του χαρακτηριστικά</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Σημειογραφία • Παρτιτούρα, Οδηγός • Μουσική γλώσσα: ορολογία, λεξιλόγιο

4. Να αναπτύξουν δεξιότητες εκτέλεσης μουσικής.	4.1	αποδίδουν κατά την εκτέλεση ενός έργου, κατάλληλα τα στιλιστικά του χαρακτηριστικά.	<ul style="list-style-type: none"> • Ακριβής απόδοση του μουσικού κειμένου • Τεχνική επάρκεια • Συνέπεια στο μουσικό στίλ • Εκτελεστικές προσεγγίσεις, διακεκριμένοι εκτελεστές, εγνωσμένου κύρους σύνολα και ορχήστρες
	4.2	ερμηνεύουν με μουσικότητα μουσικά έργα	<ul style="list-style-type: none"> • Ροή και άνεση • Μουσική έκφραση και ερμηνεία • Μουσική επικοινωνία: προβολή, πειστικότητα
	4.3	απολαμβάνουν την ερμηνεία μουσικών έργων	<ul style="list-style-type: none"> • Τρόποι αποτελεσματικής και επαρκούς μελέτης μουσικών έργων • Τρόποι διαχείρισης άγχους κατά την εκτέλεση • Επίγνωση και συμβατότητα εκτέλεσης με τον συναυλιακό χώρο • Στοιχεία μουσικής επικοινωνίας μεταξύ εκτελεστή και κοινού
5. Να αποκτήσουν δεξιότητες σύνθεσης και αυτοσχεδιασμού, στο πρότυπο δημιουργικών προσεγγίσεων άλλων.	5.1	υιοθετούν τεχνικές σύνθεσης άλλων δημιουργών, σε δικές τους μουσικές δημιουργίες	<ul style="list-style-type: none"> • Στάδια συνθετικής διαδικασίας: <ul style="list-style-type: none"> ○ πρότυπο έργο - δημιουργικό ερέθισμα ○ πιθανοί τρόποι δημιουργίας και ανάπτυξης νέου έργου ○ πρόγραμμα και προσχέδιο της σύνθεσης/αυτοσχεδιασμού ○ στοιχεία και τεχνικές επεξεργασίας και ανάπτυξης του ○ πρώτη εκδοχή για σχόλια και εισηγήσεις ○ επόμενες εκδοχές ○ ολοκλήρωση σύνθεσης ○ παρουσίαση και εκτέλεση ○ δυνατά και αδύνατα σημεία έργου ○ βελτίωση και μελλοντική πορεία ○ αρχειοθέτηση έργου ○ διάχυση έργου
	5.2	υιοθετούν τεχνικές αυτοσχεδιασμού άλλων δημιουργών, σε δικές τους μουσικές δημιουργίες	<ul style="list-style-type: none"> • Πρότυπο • Τεχνικές αυτοσχεδιασμού <ul style="list-style-type: none"> ○ Ανατοποθέτηση και Μετατροπές (μέτρο, ρυθμό, μελωδία, αρμονία) ○ Σμίκρυνση, Μεγέθυνση, Αναστροφή, Καρκίνος ○ Προσθήκη ξένων φθόγγων ○ Συνδυασμός των πιο πάνω

	5.3	προσθέτουν το προσωπικό τους στιλ σε υπάρχουσες τεχνικές σύνθεσης και αυτοσχεδιασμού	<ul style="list-style-type: none"> • Υπάρχοντα στοιχεία και τεχνικές σύνθεσης/ αυτοσχεδιασμού • Νέες ή/και καινοτόμες δημιουργικές προσεγγίσεις • Προσωπική μουσική ταυτότητα • Μουσική τεχνολογία και Τεχνολογικά μέσα, υπηρεσίες και προϊόντα για την καταγραφή, ανάλυση, μεταγραφή, παραλλαγή και διαχείριση του ήχου και της μουσικής πληροφορίας
6. Να αναπτύξουν την ατομική μουσική τους ταυτότητα και να την αξιοποιούν για την πολιτιστική ανάπτυξη του κοινωνικού τους χώρου , επιδεικνύοντας αρτιότητα και υπευθυνότητα.	6.1	αποδομούν και να αναδομούν την προσωπική μουσική τους ταυτότητα , με στόχο τη συνεχή της βελτίωση	<ul style="list-style-type: none"> • Η δόμηση της μουσικής ταυτότητας • Ατομικά χαρακτηριστικά και κοινωνικοί παράγοντες • Ατομικό πλάνο μουσικής ανάπτυξης
	6.2	εντάσσονται ενεργά και να συμβάλλουν σε πολιτιστικές δράσεις του στενού και ευρύτερου κοινωνικού τους χώρου	<ul style="list-style-type: none"> • Η κοινότητα των επαγγελματιών της μουσικής (π.χ. εκτελεστής, συνθέτης, ακροατής, παραγωγός, μαέστρος, μάνατζερ) • Προσωπική μουσική έκφραση • Ενσυναίσθηση, κοινωνικές συνθήκες μουσικής πράξης • Μουσική επικοινωνία